

Hallituksen esitys Eduskunnalle standardisointilaksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi standardisointilaki. Lakiin sisällytettäisiin säännökset standardien kansallista valmistelua ja standardeja koskevista yleisistä periaatteista sekä kansallisesta standardisoinnin keskusjärjestöstä ja sen tehtävistä. Standardisointilailla saatettaisiin myös voimaan Euroopan yhteisön lainsäädännössä asetetut standardisointia koskevat velvoitteet.

Lakia sovellettaisiin kansallisella tasolla

tapahtuvaan standardien valmisteluun. Lain soveltamisalaan kuuluisivat puhtaasti kansallinen standardien valmistelu, mutta myös osallistuminen eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien valmisteluun sekä näiden standardien kansallinen voimaan saattaminen. Telealan standardisoinnin osalta laki olisi toissijainen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2003 alussa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö	4
2.2. Käytäntö	5
2.3. Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä Euroopan maissa	6
2.4. Standardeihin liittyvä EY:n lainsäädäntö	8
Standardeja koskeva ilmoitusmenettely	8
Standardiviittaukset EY:n direktiiveissä	9
Julkiset hankinnat	10
2.5. Standardisoinnin kehittäminen Euroopan yhteisössä	10
2.6. Standardisoinnin kansainvälinen ulottuvuus	12
Eurooppalainen standardisointi	12
Maailmanlaajuinen standardisointi	13
Sopimus kaupan teknisistä esteistä.....	13
2.7. Nykytilan arviointi.....	14
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	14
3.1. Tavoitteet	14
3.2. Ehdotukset.....	15
4. Esityksen vaikutukset	15
5. Asian valmistelu	15
5.1. Yhteistyö sidosryhmien kanssa.....	15
5.2. Lausunnot.....	16
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	17
1. Lakiehdotuksen perustelut.....	17
2. Tarkemmat säännökset	24
3. Voimaantulo	24
4. Sääntämisyjärjestys	24
LAKIEHDOTUS.....	25
Standardisointilaki	25

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Standardisointi on yhteisten sääntöjen laatimista helpottamaan elinkeinoelämän, julkishallinnon ja kuluttajien toimintaa. Standardeilla voidaan lisätä niin tuotteiden kuin erilaisten toimintajärjestelmienkin yhteensopivuutta sekä niihin liittyvää turvallisuutta, suojella ympäristöä sekä helpottaa kotimaista ja kansainvälistä kauppaa.

Standardisoinnin peruslähtökohtana voidaan pitää pyrkimystä yhdenmukaisiin ja selkeisiin pelisääntöihin. Elinkeinotoimintaan ja kansalaisten jokapäiväiseen elämään liittyvien menettelytapojen muuttuessa ja mutkistuessa on toisaalta syntynyt tarve luoda vaihtoehtoisia tuotteita, palveluja ja toimintatapoja sekä toisaalta säännönmukaistaa ja rajata vaihtoehtokirjoa. Standardisoinnilla voidaan parantaa toiminnan taloudellista tehokkuutta, edistää teknistä turvallisuutta ja luotettavuutta, madaltaa kaupan teknisiä esteitä sekä edistää esimerkiksi kilpailu-, kuluttajansuoja- ja ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteuttamista.

Vaihtoehtojen liiallinen kirjavuus lisää kustannuksia niin tuotantoketjussa kuin tuotteiden ja järjestelmien käytössäkin. Teollisen tuotannon toisaalta keskittyessä entistä suurempiin tuotesarjoihin ja toisaalta hajautuessa muun muassa alihankintojen takia, voidaan standardisointia käyttää tuotteiden laadun, yhdenmukaisuuden ja yhteensopivuuden varmistamiseen. Standardisoinnilla voidaan tehostaa myös kuljetuksia sekä pienentää varastointikustannuksia. Lisäksi voidaan valmistuseriä suurentaa sekä toisaalta valmistaa standardisointujen osatuotteiden ja komponenttien avulla lopputuotteita, jotka palvelevat asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita. Tuotteiden käyttäjien kannalta standardisointi lisää tuotteiden vaihtokelpoisuutta ja yhteensopivuutta. Tämä helpottaa hankintoja ja kilpailuttamista sekä vähentää valmistajan vaihtumisesta aiheutuvia ongelmia.

Standardien avulla on mahdollista suunnitella ja toteuttaa teknisesti turvallinen ja luotettava ratkaisu. Koska standardisoinnissa pyritään ottamaan huomioon viimeisin käytävissä oleva tekninen tieto, standardeja

käyttämällä voidaan välttää vanhentuneita ja epäluotettaviksi havaittuja ratkaisuja. Tästä syystä teknistä turvallisuutta, luotettavuutta ja yhteentoimivuutta koskevassa lainsäädännössä hyödynnetään laajasti standardeja. Standardin avulla on mahdollista yksilöidä teknisesti saavutettavissa oleva taso eikä säädöksiin ole tarpeen kirjata yksityiskohtaisia teknisiä määräyksiä.

Kaupan teknisten esteiden poistaminen edellyttää muun muassa, että tuotteille asetetut tekniset vaatimukset eivät poikkea toisistaan eri maissa. Kansainvälisillä standardeilla voidaan yhdenmukaistaa tuotteita ja palveluja koskevia vaatimuksia ja siten vähentää kansainvälisen kaupan esteitä sekä myös helpottaa teknologian siirtoa maasta toiseen. Lisäksi liiketoiminnan hajauttaminen eri maihin, kansainvälinen verkostoituminen sekä kansainväliset kuljetukset ja viestintä edellyttävät standardisointia toimiakseen tehokkaasti.

Standardisoinnilla on kasvava merkitys myös monilla politiikan ja hallinnon lohkoilla. EY:n sisämarkkinoiden kannalta standardeilla on tärkeä merkitys poistettaessa kaupan teknisiä esteitä. Yhteisöläinsäädännön tavoitteeksi on asetettu terveyden ja turvallisuuden sekä kuluttajien suojelun ja ympäristönsuojelun korkea ja yhdenmukainen taso. Tuotteiden vaatimuksia koskevaa EU:n jäsenvaltioiden lainsäädäntöä on yhdenmukaistettu erityisesti niin kutsutulla uudella lähestymistavalla, jossa lainsäädännön tukena käytetään yhteisiä eurooppalaisia standardeja. Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia – esimerkiksi avoimuuteen, läpinäkyvyyteen ja konsensukseen liittyen – standardointimenetelylle ja siitä vastaaville standardisointielimille. Euroopan standardointikomitean CENin (European Committee for Standardization), Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean CENELECin (European Committee for Electrotechnical Standardization) ja Euroopan telealan standardointilaitoksen ETSIn (European Telecommunication Standards Institute) erityisasema eurooppalaisina standardisointieliminä tunnustetaan yhteisön oikeudessa. Standardeilla on myös tärkeä merkitys yhtenäistettäessä elintarvikkeiden

turvallisuusvaatimuksia ja avattaessa julkisia hankintoja kilpailulle. Lisäksi standardit liittyvät olennaisella tavalla EU:n yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseen sekä Maailman kauppajärjestön WTO:n (World Trade Organization) kaupan teknisiä esteitä koskevan sopimuksen (WTO/TBT-sopimus) toteuttamiseen.

Standardisoinnin keskeisiä periaatteita ovat laaja-alaisuus, vapaaehtoisuus, avoimuus, läpinäkyvyys ja konsensus. Standardien valmistelun tulisi olla mahdollisimman laajasti eri sidosryhmien näkemykset huomioon otta-
vaa, jotta niistä tulisi yleisesti hyväksytyjä ja käytettyjä. Valmistelun perusteellisuutta rajoittaa käytännössä tarve nopeaan standardisointiprosessiin, koska tuotteiden elinkaari on monilla aloilla – erityisesti nopeasti kehittyvillä uuden teknologian aloilla – lyhyt. Perinteisten konsensustandardien rinnalle onkin tästä syystä tullut uusia standardilajeja, joissa standardisointiprosessia on kevennetty tavoitteena aiempaa joustavampi mukautuminen kulloisiinkin markkinoiden tarpeisiin. Standardien laajan hyväksyttävyyden kannalta on tärkeää, että standardisointityön tavoitteet tukevat yleisiä etuja eikä yksittäisten sidosryhmien vaikutus standardisoinnissa ole liian suuri. Standardisointityön tulisi myös olla objektiivista ja tosiasioihin perustuvaa. Standardien tulisi lisäksi perustua tieteen, tekniikan ja kokemuksen tuloksiin sekä toisaalta mahdollistaa teknologinen innovaatio ja kilpailu.

Standardisointitoiminnan avoimuus tarkoittaa sitä, että kaikkien sidosryhmien tulisi halutessaan päästä vaikuttamaan standardien sisältöön. Avoimuuden varmistamiseksi sidosryhmillä tulisi olla mahdollisuus saada riittävässä laajuudessa asiaan kuuluvaa tietoa standardisointiprosessin aikana. Osallistuminen standardien valmisteluun vaatii sekä asiantuntemusta että taloudellisia resursseja. Tarvittavat voimavarat tulevat pääsääntöisesti sidosryhmiltä itseltään. Voimavarojen puute voi hankaloittaa sidosryhmien osallistumista erityisesti kansainvälisissä hankkeissa. Viranomaisten suora tai välillinen panostus standardien valmisteluun voi tällöin olla tarpeen. Viranomaisten osallistumisen tärkeyttä on myös korostanut se, että standardeilla on yhä keskeisempi asema lainsäädännön sovel-

tamisen kannalta sekä muiden yhteisten poliitikkojen kannalta.

Resurssien ja kiinnostuksen mukaan laadintatyöhön on mahdollista osallistua usealla eri tavalla. Vähiten voimavaroja sitoo lausuntojen antaminen standardiehdotuksesta, mutta voimavarojen tarve kasvaa olennaisesti osallistuttaessa aktiivisesti laadintatyöhön, mikä nykyisin tapahtuu pääasiassa eurooppalaisella ja kansainvälisellä tasolla.

Yleisesti ottaen standardisoinnin merkitys on jatkuvasti kasvanut sekä elinkeinotoiminnan että julkishallinnon näkökulmasta katsottuna. Suomessa vahvistettujen standardien kokonaismäärä oli vuoden 2001 lopussa yli 15 000. Standardien laadinnan kansainvälistymistä kuvaa se, että valmisteilla olevista standardeista noin 99 prosenttia perustuu nykyisin eurooppalaisiin tai maailmanlaajuisiin standardeihin.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö

Standardisointitoimintaan sisältyvien julkisten tehtävien, erityisesti standardisointia koskevien perusrakenteiden toimeenpanon sekä siihen liittyvien hallinto- ja palvelutehtävien voidaan katsoa kuuluvan välilliseen valtionhallintoon, jota koskee perustuslain 124 §. Tehtäviä hoitaa Suomen Standardisointiliitto SFS ry (jäljempänä SFS) ja sen toimintaa välillisen valtionhallinnon osana on selvitetty tarkemmin Välillinen valtionhallinto -hankkeen muistiossa (valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 29/1999). Perustuslain 124 §:n nojalla julkinen hallintotehtävä, johon ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä, voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Standardisointia koskeva keskeinen säädös on standardisointilaki (197/1942). Sen tavoitteena on ollut edistää tuotannon yhtenäistämistä sekä yleistä kysyntää tyydyttävien tuotteiden käyttö- ja vaihtokelpoisuutta. Tämän toteuttamiseksi standardisointilalla on valtioneuvostolle annettu valtuus tuotannon

ja rakenteiden tarkoituksenmukaista yhtenäistämistä ja yksinkertaistamista varten määrätä noudatettavaksi suomalainen standardi ja antaa teknisiä määräyksiä. Lisäksi standardisoimislaki sisältää säännökset sen nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonnasta ja toimitettavista tarkastuksista aiheutuvien kustannusten suorittamisesta sekä rangaistuksesta. Standardisoimislain keskeinen sisältö – valtuussäännös – ei täytä perustuslain 80 §:ssä asetettua vaatimusta, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

Standardisoimislain valtuutussäännöksen nojalla ovat voimassa seuraavat säädökset: valtioneuvoston päätös eräiden papereiden ja painotuotteiden standardikoosta (1116/1942), valtioneuvoston päätös standardin mukaisuutta ilmaisevasta merkistä (241/1981), valtioneuvoston päätös räjäytys- ja louhintatyön järjestelyohjeista (410/1986) ja valtioneuvoston päätös rakennus- ja muurausseinien kromaattipitoisuudesta (593/1986).

Laissa tai sen nojalla annetussa säädöksessä viitattuun standardiin sovelletaan säädöksissä viitattavien standardien kielestä annettua lakia (553/1989). Tämän lain nojalla säädöksissä viitattavien standardien tulee pääsääntöisesti olla suomen ja ruotsin kielellä, mutta tästä voidaan poiketa laissa määritellyissä tapauksissa. Hallituksen esitys uudeksi kielilainiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 92/2002) ei sisällä muutosehdotuksia mainittuun lakiin.

Standardisointitoimintaan annettuun valtionavustukseen on sovellettu valtioneuvoston päätöstä valtionavustuksia koskeviksi yleismääräyksiä (490/1965) ja 1 päivästä syyskuuta 2001 lukien valtionavustuskilpailulakia (688/2001).

Standardeja käytetään laajasti teknistä turvallisuutta koskevien sektorisäädösten tukena. Esimerkiksi EY:n uuden lähestymistavan mukaisten direktiivien kansalliset voimaansaattamissäädökset sisältävät yleensä periaatteen vaatimuksenmukaisuusolettamuksesta: Tuotteen katsotaan täyttävän lainsäädännössä asetetut vaatimukset, jos se on valmistettu sellaisten soveltuvien kansalliseksi standardeiksi vahvistettujen yhdenmukaistettujen standardien mukaisesti, joiden viite on julkaistu EY:n virallisessa lehdessä. Myös

muissa tekniseen turvallisuuteen liittyvissä sektorisäädöksissä – sekä EY:n direktiivien voimaansaattamissäädöksissä että kansalliseen toimivaltaan perustuvissa säädöksissä – on käytetty vastaavaa periaatetta tai viitattu joissakin tapauksissa suoraan kansalliseen standardiin.

2.2. Käytäntö

Standardisointia tehdään kansallisesti, alueellisesti – esimerkiksi Euroopassa – ja kansainvälisesti. Suomessa standardisoinnin kansallisena keskusjärjestönä toimii SFS, jonka jäsenet edustavat lähinnä teollisuutta, kauppaa, valtionhallintoa ja kuntasektoria. SFS hoitaa keskeiset standardisointiin liittyvät hallinnolliset tehtävät ja huolehtii kansallista standardisointijärjestelmän ylläpidosta. Siten SFS ohjaa ja koordinoi standardien valmistelua kansallisella tasolla, vahvistaa kansalliset SFS-standardit, edustaa Suomea alansa kansainvälisissä ja eurooppalaisissa järjestöissä, pitää yllä standardikokoelmaa ja standardeihin liittyviä tietojärjestelmiä sekä palvelee muulla tavoin standardien tarvitsijoita.

Pääosan varsinaisia standardien valmisteluun liittyvistä tehtävistä hoitavat SFS:n kanssa sopimuksen tehneet toimialayhteisöt ja niiden jäsenet. Toimialayhteisöt ovat lähinnä elinkeinoelämän järjestöjä (Kemianteollisuus ry, Oy Keskuslaboratorio, Metalliteollisuuden Standardisointikeskus, Metsäteollisuus ry, Rakennusteollisuus RT ry, Standardisointiyhdistys TEVASTA, Muoviteollisuus ry, Suomen Sähköteknillinen Standardisointiyhdistys SESKO ry, jäljempänä SESKO, Yleinen Teollisuusliitto, Ölly- ja Kaasualan Keskusliitto), mutta joukossa on myös valtion virastoja ja laitoksia (Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus/Maatalousteknologian tutkimus (Vakola), Tiehallinto, Suomen ympäristökeskus, Viestintävirasto) sekä yleishyödyllinen yhteisö (TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry). Toimialayhteisöjen määrä on vähentynyt jonkin verran viime vuosina. Toimialayhteisöistä SESKolla ja Viestintävirastolla on erityisasema, koska ne ovat suoraan vastaavien eurooppalaisten ja kansainvälisten standardisointielinten jäseniä.

Standardisointia koskevan yhteistyön kannalta on tärkeässä asemassa standardisointilautakunta, jonka jäsenet SFS:n hallitus nimeää. Sen tarkoituksena on koordinoida kansallista standardisointitoimintaa ja vaikuttamista kansainväliseen standardisointiin. Lautakunta tekee ehdotuksia muun muassa kansainvälisten elinten strategisiin, organisatorisiin ja toiminnallisiin kysymyksiin pyrkien siihen, että Suomen edut otetaan huomioon näissä elimissä. Lautakunnan tehtävänä on myös antaa lausuntoja ja tehdä ehdotuksia EU:n toimielinten, alueellisten ja maailmanlaajuisten ryhmien standardisointia koskevista asioista. Lautakunnassa ovat tällä hetkellä edustettuina useat ministeriöt ja toimialayhteisöt sekä muun muassa Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Kuluttajavirasto sekä Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto ry.

Viime vuosina SFS on vahvistanut vuosittain lähes 2 000 SFS-standardia. Käytännössä valtaosa kansallisiksi standardeiksi vahvistetuista SFS-standardeista on ollut eurooppalaista alkuperää. Painopiste standardien valmistelussa on siirtymässä eurooppalaiselta tasolta kansainvälisiin standardisointielimiin, mikä merkitsee maailmanlaajuisen standardisoinnin merkityksen kasvua. Sektorikohtaiset erot ovat kuitenkin merkittäviä; esimerkiksi rakennussektorin standardien painopiste säilyy edelleen eurooppalaisella tasolla.

Standardisoinnin rahoituksen peruslähtökohtana Suomessa on ollut, että kukin sidosryhmä rahoittaa osallistumisensa itse. Valtio rahoittaa standardisointia lähinnä tukemalla standardisoinnin perusrakenteita eli SFS:n toimintaa sekä avustamalla taloudellisesti SFS:n toimialayhteisöjen osallistumista eurooppalaiseen ja kansainväliseen standardisointiin.

Kauppa- ja teollisuusministeriön myöntämän valtioavustuksen määrä on pysynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana 1,5–2 miljoonan euron tasolla. Noin puolet tästä määrärahasta on kanavoitu SFS:n kautta sen toimialayhteisöille ja sitä kautta varsinaiseen laadintatyöhön. Toimialayhteisötukea on käytetty pääasiassa kokousmatkoihin, mutta myös standardisointikomiteoiden puheenjohtajuuksien ja sihteeristötehtävien hoitamiseen, standardien kääntämiseen, kokousten

järjestämiseen ja tiedottamiseen. Käytännössä yritykset kattavat pääosan standardisointityön kustannuksista. Länsi-Euroopan maissa tämä osuus on suuruusluokaltaan yli 90 prosenttia kokonaiskustannuksista. Panostuksen suuruuden arviointi on kuitenkin vaikeaa, koska useimmiten standardisointi liittyy kiinteästi yritysten muuhun toimintaan (esimerkiksi tuotekehitykseen).

Valtionavustuksesta neljännes on käytetty eurooppalaisten ja kansainvälisten standardisointijärjestöjen jäsenmaksuihin. Valtionavustusta on myös jonkin verran käytetty eräiden kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan kannalta tärkeiden standardisointiprojektien hoitamiseen, esimerkiksi vaatimustenmukaisuuden arviointia, suureita ja mittayksiköitä, kuluttajansuojaa, tietoyhteiskunta-asioita ja elintarvikkeita koskeviin standardisointihankkeisiin.

Muiden ministeriöiden hallinnonalojen rahoituksen on arvioitu olevan yhteensä noin 5 miljoonaa euroa, ja se on kohdistunut asianomaisen ministeriön hallinnonalan kannalta tärkeiden standardisointiprojektien hoitamiseen.

2.3. Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä Euroopan maissa

EU:n komission toimeksiannosta laadittiin vuonna 1999 selvitys standardisoinnin oikeudellisista näkökohdista Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja EFTA:ssa. Selvityksen mukaan standardisointitoimintaa koskevan lainsäädännön näkökulmasta maat voidaan toisaalta jakaa sen mukaan, vastaako standardisoinnista julkisyhteisö vai yksityisoikeudellinen yhteisö, sekä toisaalta sen mukaan, onko asiasta lainsäädäntöä vai onko standardisointielimen suhde julkiseen valtaan muulla tavoin järjestetty.

Luxemburgissa (SEE, Service de l'Énergie de l'État), Portugalissa (IPQ, Instituto Português da Qualidade), Irlannissa (NSAI, National Standards Authority of Ireland) ja Kreikassa (ELO, Hellenic Organisation for Standardisation) kansallinen standardisointielin on julkisyhteisö, jonka asemasta ja tehtävistä säädetään lailla.

Ranskassa (AFNOR, Association Française de Normalisation), Belgiassa (IBN/BNI, In-

stitut Belge de Normalisation/Belgisch Instituut voor Normalisatie), Espanjassa (AENOR, Asociación Española de Normalización y Certificación), Itävallassa (ON, Österreichisches Normungsinstitut) ja Islannissa (IST, Staðlaráð Íslands) kansallinen standardisointielin on yksityisoikeudellinen yhteisö, josta säädetään lailla.

Saksassa (DIN, Deutsches Institut für Normung e.V.) ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa (BSI, British Standards Institution) kansallinen standardisointielin on yksityisoikeudellinen yhteisö, joka on sopimussuhteessa valtioon. Italiassa (UNI, Ente Nazionale Italiano di Unificazione, ja CEI, Comitato Elettrotecnico Italiano) ja Ruotsissa (SIS, Standardiseringsnämnden i Sverige) toimii myös yksityisoikeudellinen yhteisö kansallisena standardisointielimenä, mutta niihin kohdistuva julkisen vallan valvonta on järjestetty epäsuorasti – lähinnä siten, että hallitus vahvistaa yhteisön säännöt ja viranomaiset osallistuvat sekä yhteisön hallintoelimiin että varsinaiseen standardisointityöhön.

Alankomaissa (NNI, Nederlands Normalisatie-Instituut, ja NEC, Nederlands Elektrotechnisch Comité), Tanskassa (DS, Dansk Standard), Norjassa (NSF, Norges Standardiseringsforbund, ja NEK, Norsk Elektroteknisk Komite) ja Sveitsissä (SNV, Schweizerische Normen-Vereinigung) kansallinen standardisointielin on yksityisoikeudellinen yhteisö, jonka suhdetta julkiseen valtaan ei ole järjestetty. Alankomaissa NNI ja NEC ovat valtion kanssa tehdyllä yksityisoikeudellisella sopimuksella sitoutuneet huolehtimaan teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, jäljempänä standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivi, mukaisista standardisointia koskevista tehtävistä. Vaikka varsinaisen julkisen vallan ohjaus puuttuukin, viranomaiset osallistuvat kuitenkin Alankomaissa ja Tanskassa standardisointielinten hallintoelimiin ja varsinaiseen standardisointityöhön sekä rahoittavat standardisointihankkeita.

Koska standardisoinnin kansalliseen organisaatioon tai SFS:n asemaan yksityisoikeudellisena yhteisönä ei ole tarkoitus ehdotet-

la standardisointilailla puuttua, rajoitetaan tarkemmassa tarkastelussa Ranskan, Belgian, Espanjan ja Itävallan lainsäädäntöön. Vertailun vuoksi on myös selvitetty tarkemmin Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan tekemien sopimusten sisältöä.

Ranskassa teollisuusministeriö vastaa asetuksen (Décret 84-74 fixant le statut de la normalisation) nojalla standardisointipolitiikasta ja sen yleisistä suuntaviivoista sekä valvoo kansallisia standardisointielimiä apunaan eri ministeriöiden edustajista koottu ryhmä. AFNORilla katsotaan olevan julkinen palvelutehtävä: Asetuksen nojalla sen tehtäväksi on säädetty standardien valmistelun koordinointi, standardien vahvistaminen ja vuosittaisen standardisointiohjelman hyväksyminen. Standardien tekninen valmistelu tapahtuu eri sidosryhmien edustajista koottuissa komiteoissa, jotka toimivat standardisointitoimistojen alaisuudessa siten kuin AFNOR asetuksen nojalla kunkin standardisointihankkeen osalta päättää. Asetuksen nojalla standardin noudattaminen voidaan säätää pakolliseksi. Lisäksi asetuksessa säädetään standardiviittauksista julkisten hankintojen yhteydessä ja viranomaisten osallistumisesta standardisointiin.

Belgian standardisointisäädös (Arrêté-Loi relatif à la normalisation) vuodelta 1945 muistuttaa läheisesti Ranskan vastaavaa säädöstä. Belgia on kuitenkin uudistamassa lainsäädäntöään, jolla huomattavasti lisättäisiin standardisointia koskevaa sääntelyä. Suunnitelmassa on perustaa IBN/BNI:n tilalle viranomaiseen rinnastettava itsenäinen standardisointitoimisto, jolle kuuluisivat keskeiset standardisointiin liittyvät tehtävät. Näistä voidaan mainita muun muassa velvollisuus arvioida standardisointitarpeet ja järjestää rahoitus, koordinoita standardisointia, vahvistaa vuosittain standardisointiohjelma, arvioida ja hyväksyä standardisointiehdotukset, huolehtia standardien jakelusta, edistää standardisointia, helpottaa standardien käyttöä, edustaa kansallisia intressejä kansainvälisissä standardisointiyhteisöissä ja valvoa eri sidosryhmien tasapuolista osallistumista standardien laadintaan. Standardisointitoimisto toimisi talousasioista vastaavan ministeriön valvonnan alla. Ministeriötä avustaisi eri sidosryhmien edustajista koottu neuvottelu-

kunta, jonka toimialana olisi standardisointipolitiikka ja standardisoinnin kehittäminen.

Espanja on vuonna 1996 säätänyt (Reglamento de la Infraestructura para la Calidad y la Seguridad Industria) AENORille velvollisuuden järjestäytyä EY:n lainsäädännössä edellytetyllä tavalla kuten vastaavat standardisointielimet EU:n jäsenvaltioissa. Samalla on säädetty sidosryhmien ja viranomaisten edustuksesta AENORin hallintoelimissä ja standardisointikomiteoissa, jotka tarvitsevat toimintansa aloittamiseksi hallitukselta luvan. AENORille on myös säädetty velvollisuus vahvistaa toimintatavat, organisaatio ja toimintasuunnitelma sopimalla niistä vuosittain viranomaisten kanssa. Lisäksi AENORille on säädetty velvoite julkaista standardeja ja standardisointia koskevia tietoja, pitää yllä ja julkisesti saatavilla kansallisten standardien tekstit sisältävää tietojärjestelmää sekä välittää tietoja standardisoinnista ja standardien kehityksestä. Säädos sisältää myös menettelyt standardiehdotusten sekä hyväksytyjen ja kumottujen standardien viitetietojen julkaisemisesta virallisessa lehdessä.

Itävallassa asianomaiselle ministeriölle on säädetty vuodelta 1971 peräisin olevalla lailla (Bundesgesetz über das Normenwesen) toimivalta nimetä standardisointielin, jolla on yksinoikeus kansallisten standardien vahvistamiseen. Laissa on säädetty standardisointielimelle asetetuista vaatimuksista: muun muassa velvoite huolehtia siitä, että viranomaiset ja muiden sidosryhmien edustajat voivat osallistua standardien valmistelun, velvoite pitää yllä tietojärjestelmää hyväksytyistä ja kumotuista standardeista, vaatimus pitää saatavilla tietoa tällaisista standardeista sekä velvoite julkaista hyväksytyjen standardien viitetiedot virallisessa lehdessä. Lain nojalla on myös mahdollista säätää standardien noudattaminen pakolliseksi. Itävalta on uudistamassa lainsäädäntöään, mutta voimassa oleviin säännöksiin ei ole tarkoitus tehdä sisällöllisiä muutoksia, vaan tavoitteena on sisällyttää lainsäädäntöön uusia standardisointia sivuavia asioita.

Saksan hallituksen ja DIN:n välisessä sopimuksessa (Normenvertrag) vuodelta 1975 DIN tunnustetaan Saksan toimivaltaiseksi kansalliseksi standardisointielimeksi ja edustajaksi kansainvälisissä standardisointielimis-

sä. DIN sitoutuu sopimuksessa muun muassa ottamaan yleisen edun huomioon standardisointitoiminnassa sekä huolehtimaan viranomaisten standardisointipyynnöistä ja edustuksesta standardien valmistelussa. Vastaavasti hallitus sitoutuu edistämään standardien käyttöä sekä huolehtimaan standardeja koskevien viittausten julkaisemisesta virallisessa lehdessä. Sopimuksen nojalla DIN on velvollinen huolehtimaan standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin mukaisista standardisointia koskevista tehtävistä.

Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja BSI:n välisessä sopimuksessa (Memorandum of Understanding) vuodelta 2002 vahvistetaan BSI:n asema kansallisena standardisointielimenä. Hallitus sitoutuu edistämään ja tukemaan BSI:n toimintaa muun muassa taloudellisesti. Vastaavasti BSI sitoutuu ottamaan huomioon yleisen edun ja huolehtimaan lainsäädännön tueksi tarvittavasta standardisoinnista. Sopimuksessa BSI myös sitoutuu noudattamaan standardien valmistelua koskevia keskeisiä periaatteita. Sopimuksen nojalla BSI on velvoitettu huolehtimaan standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin mukaisista standardisointia koskevista tehtävistä.

Keski- ja Itä-Euroopan maat ovat osana Euroopan unionin jäsenyyteen liittyviä valmisteluja lähtökohtaisesti päätyneet järjestämään standardisointia lainsäädännöllä. Kansallisten standardisointilakien sisältö vaihtelee maittain, mutta yleensä standardisointitoimintaa ja sen organisointia koskevien periaatteiden vahvistamista säädöksin on pidetty tarpeellisena.

2.4. Standardeihin liittyvä EY:n lainsäädäntö

Standardeja koskeva ilmoitusmenettely

EY:n sisämarkkinoiden toimivuus edellyttää teknisiä määräyksiä koskevien kansallisten aloitteiden mahdollisimman suurta avoimuutta. Koska kansallisilla teknisillä standardeilla voi käytännössä olla samat vaikutukset tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen kuin teknisillä määräyksillä, on EU:ssä pidetty tarpeellisena liittää kansallisiin standar-

disointihankkeisiin ilmoitusvelvollisuus, jota täydentää komission tiedonsaantioikeus kansallisista standardisointiohjelmista. Asiasta säädetään standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivissä. Direktiivin nojalla EU:n jäsenvaltioille asetetaan velvoite ryhtyä tarvittaviin toimiin, jotta niiden standardisointielimet noudattavat direktiivissä säädettyjä menettelyjä. Direktiiviä ei sovelleta kansainvälisiin tai eurooppalaisiin standardiehdotuksiin. Koska nämä nykyisin muodostavat keskeisen osan standardisointihankkeista, on direktiivin standardien ilmoitusmenettelyä koskevilla kansallisilla velvoitteilla määrällisestä näkökulmasta vähevä merkitys.

Standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivillä kodifioitiin teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annettu neuvoston direktiivi 83/189/ETY, jota oli muutettu useita kertoja. Direktiivi on teknisten määräysten osalta saatettu voimaan teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetulla lailla (1594/1994) ja sen nojalla annetulla valtioneuvoston päätöksellä teknisiä määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä (802/1999). Standardisointia koskevan ilmoitusmenettelyn osalta direktiiviä ei ole saatettu voimaan, mutta käytännössä sen sisältämien periaatteiden mukaisesti on toimittu.

Standardiviittaukset EY:n direktiiveissä

EY:n sisämarkkinoiden päätavoitteita on tavaroiden vapaa liikkuvuus, johon pyritään muun muassa yhdenmukaistamalla jäsenmaiden lainsäädäntöä. Kehityksen nopeuttamiseksi otettiin teknistä yhdenmukaistamista ja standardointia koskevasta uudesta lähestymistavasta annetulla neuvoston päätöslauselmalla 1985 käyttöön niin sanottu uusi lähestymistapa, jonka keskeisenä sisältönä on rajoittua lainsäädännössä olennaisten vaatimusten määrittämiseen ja vähentää viranomaisten ennen tuotteen markkinoille saatamista suorittamaa valvontaa.

Uuden lähestymistavan direktiivissä määriteltyjen olennaisten vaatimusten tavoitteena on korkea suojelun taso. Olennaiset vaati-

mukset liittyvät erityisesti käyttäjien (yleensä kuluttajien ja työntekijöiden) terveyden ja turvallisuuden suojelemiseen ja kattavat joskus muita perusvaatimuksia (esimerkiksi omaisuuden tai ympäristön suojelun). Olennaisissa vaatimuksissa määritellään tavoitellut tulokset tai huomioon otettavat vaarat, mutta niissä ei eritellä tai ennakoita näiden seikkojen edellyttämiä teknisiä ratkaisuja. Olennaiset vaatimukset täyttävien tuotteiden tekniset eritelmat määritellään yhdenmukaistetuissa standardeissa, joiden noudattaminen on vapaaehtoista. Jos tuote on kuitenkin valmistettu yhdenmukaistettujen standardien mukaisesti, tästä seuraa oletamus, että tuote on myös vastaavien olennaisten vaatimusten mukainen (vaatimustenmukaisuusolettaus), mikäli kyseisten standardien viitetiedot on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä ja standardit on vahvistettu kansallisesti.

Yhdenmukaistettujen standardien valmistelu perustuu eurooppalaisten standardointielinten ja komission sopimukseen yhteistyön yleisistä suuntaviivoista, joka sisältävät standardointia koskevia periaatteita ja standardisointielimille asetettuja velvoitteita. Eurooppalaiset standardointielimet vastaavat yhdenmukaistettujen standardien valmistelusta ja hyväksymisestä, mutta niiden on noudatettava komission antamaa toimeksiantoa, jonka valmistelussa kuullaan jäsenmaiden edustajia. Uuden lähestymistavan mukaisesti yhdenmukaistetuiksi standardeiksi katsotaan eurooppalaisten standardointielinten virallisesti komissiolle esittämät eurooppalaiset standardit, jotka on laadittu komission toimeksiannon mukaisesti.

Uutta lähestymistapaa noudattavia direktiivejä on vahvistettu yli kaksikymmentä, ja ne kattavat laajasti teknisen turvallisuuden kannalta kriittisiä tuoteryhmiä, esimerkiksi sähkölaitteita, leluja, painelaitteita, koneita, henkilönsuojaimia, hissejä, lääkinnällisiä laitteita ja siviiliräjähteitä. Koska tuotteiden vaatimustaso perustuu käytännössä usein yhdenmukaistettuihin standardeihin, on eurooppalaisella standardisoinnilla keskeinen vaikutus lainsäädännön vaatimusten tulkintaan. Tämän vuoksi on tärkeää, että kansallinen vaikuttaminen eurooppalaisissa standardisointielimissä tapahtuvaan valmisteluun on teho-

kasta. Koska eurooppalaisissa standardisoinnissa on tavoitteena noudattaa kansainvälisiä standardeja, on kansallinen vaikuttaminen kansainvälisissä standardisointielimissä tahtuvaan valmisteluun myös tärkeää.

CENin vastuulla oleva uuden lähestymistavan direktiiveihin liittyvä standardisointiohjelma kattoi vuoden 2002 toukokuun alussa yli 3300 standardia. Vahvistettuja yhdenmukaistettuja eurooppalaisia standardeja oli yli 2000, joista 468 koskee painelaitteita, 403 koneita, 226 henkilönsuojaimia, 145 lääkinnällisiä laitteita, 74 kaasulaitteita ja 68 rakennustuotteita. Lisäksi CENELEC ja ETSI valmistelevat EU:n komission toimeksiantosta yhdenmukaistettuja standardeja uuden lähestymistavan direktiivien soveltamisaloilla; edellinen esimerkiksi pienjännitesähkölaitteita, sähkömagneettista yhteensopivuutta ja hissejä sekä jälkimmäinen radio- ja telepäätelaitteita koskevan lainsäädännön lähentämisestä annettujen direktiivien soveltamisalalla.

Uuden lähestymistavan direktiiveissä noudatettu epäsuora standardiviittaus muistuttaa yleisestä tuoteturvallisuudesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/95/EY, jäljempänä tuoteturvallisuusdirektiivi, asetetun yleisen turvallisuusvaatimuksen tulkintaperiaatetta. Direktiivin yleistä turvallisuusvaatimusta sovelletaan kuluttajatuotteisiin, joiden riskeistä ei ole erityislainsäädäntöä. Direktiivin mukaan tuotteen oletetaan olevan turvallinen, jos se on soveltuvan kansalliseksi standardiksi vahvistetun eurooppalaisen standardin mukainen, jonka viitetiedot on julkaistu EY:n virallisessa lehdessä.

Uuden lähestymistavan direktiiveissä ja tuoteturvallisuusdirektiivissä noudatetun epäsuoran standardiviittauksen lisäksi EY:n direktiiveissä on myös suoria standardiviittauksia. Tällöin niiden noudattaminen on yleensä pakollista.

Julkiset hankinnat

Kilpailun varmistamiseksi ja elinkeinonharjoittajien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi on julkisten hankintojen kansalliset lainsäädännöt yhdenmukaistettu EY:n direktiivein. Julkisia hankintoja koskevaa säänte-

lyä sovelletaan kynnysarvot ylittäviin julkisiin rakennusurakoihin, julkisiin tavarahankintoihin ja julkisiin palveluhankintoihin sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alan hankintoihin.

Julkisia hankintoja koskevissa direktiiveissä edellytetään, että sopimukseen liittyvät tekniset eritelvät on mainittava tarjouspyynnössä tai sen liitteissä. Tekniset eritelvät on ensisijaisesti määriteltävä viittaamalla eurooppalaisia standardeja vastaaviin kansallisiin standardeihin. Toissijaisesti voidaan viitata myös niin sanottuihin eurooppalaisiin eritelmiin, joka on hieman standardia laajempi käsite. Jos eurooppalaisia standardeja tai eurooppalaisia eritelmiä ei voida soveltaa, on lähinnä pyrittävä viittaamaan kansallisiin standardeihin.

Julkisia hankintoja koskevien direktiivien muutos on vireillä ja se on edennyt siihen vaiheeseen, että niiden sisällöstä on käytännössä saavutettu yksimielisyys. Muutosehdotuksissa velvollisuutta viitata teknisiin eritelmiin on väljennetty siten, että erilaiset tekniset ratkaisut voivat tulla hyväksytyiksi nykyistä helpommin. Edelleen olisi mahdollista laatia tekniset eritelvät viittaamalla eurooppalaisten standardien kanssa yhdenmukaisiin kansallisiin standardeihin. Toissijaisesti voitaisiin viitata muihin eurooppalaisten standardisointielinten laatimiin asiakirjoihin tai kansainvälisiin standardeihin taikka – jos näitä ei ole – kansallisiin standardeihin tai muihin teknisiin eritelmiin. Standardiviittauksen sijasta tekniset eritelvät voitaisiin laatia myös täsmällisten suorituskykyä tai toimintaa koskevien vaatimusten perusteella, mutta tällöinkin olisi mahdollista hyödyntää standardiviittausta.

2.5. Standardisoinnin kehittäminen Euroopan yhteisössä

Neuvosto antoi päätöslauselman standardisoinnin merkityksestä Euroopassa 28 lokakuuta 1999 (2000/C 141/01). Päätöslauselmassa korostetaan eurooppalaisen ja kansallisten standardisoinnin infrastruktuurien asemaa ja tehtäviä sekä eurooppalaisessa että kansainvälisessä standardisoinnissa. Eurooppalaisella standardisoinnilla katsotaan olevan keskeinen merkitys Euroopan markkinoiden

erityistarpeiden täyttämiseksi, yleisen edun edistämiseksi erityisesti Euroopan unionin politiikkojen tukemiseksi, standardisoinnin laajentamiseksi uusille aloille, kansainvälisten standardien täytäntöönpanon yhtenäistämiseksi sekä jäsenvaltioiden kansallisten standardisointielinten välisen keskinäisen ymmärryksen ja kansainväliseen standardisointiin liittyvien yhtenäisten kantojen valmistelemisen helpottamisessa.

Päätöslauselman mukaan viranomaisilla on perusteltu intressi eurooppalaisessa standardisoinnissa sen yhteiskunnallisten vaikutusten vuoksi. Tämä perustuu standardien merkittävään asemaan Euroopan unionin politiikkojen toteuttamisessa – erityisesti uutta lähestymistapaa soveltavissa direktiiveissä. Sen vuoksi kansallisia viranomaisia kehoitetaan tiedostamaan standardisoinnin strateginen merkitys sekä pitämään yllä sellaiset vaakat ja avoimet oikeudelliset, poliittiset ja rahoituspuutteet Euroopan tasolla sekä kansainvälisellä ja kansallisella tasolla, jotta standardisointi voi kehittyä edelleen. Viranomaisia kehoitetaan myös huolehtimaan standardisoinnin periaatteiden noudattamisesta ja tarvittaessa itse osallistumaan standardisointiprosessiin.

Päätöslauselmassa todetaan, että Euroopan yhteisön ja eurooppalaisten standardisointielinten yhteistyön tulisi perustua yhteisten tavoitteiden luomaan kumppanuuteen. Tämä edellyttää komission, kansallisten viranomaisten ja eurooppalaisten standardisointielinten välille uusia yhteistyötä ja avoimuutta edistäviä järjestelyjä. Päätöslauselmassa kehoitetaan erityisesti eurooppalaisia standardisointielimiä ottamaan käyttöön menettelyjä sellaisten ongelmien ratkaisemiseksi yhteistyössä viranomaisten kanssa, jotka muuten saattaisivat johtaa suojalausekkeen käyttöön. Esimerkiksi uuden lähestymistavan mukaiset direktiivit sisältävät suojalausekkeen, jonka mukaan jäsenvaltio ja komissio voivat saattaa vireille menettelyn, jonka tuloksena standardin ei enää katsota täyttävän direktiivissä asetettuja olennaisia vaatimuksia. Päätöslauselmassa kehoitetaan myös eurooppalaisia standardisointielimiä kehittämään järjestelmiä, joiden avulla ne voivat ottaa laajasti huomioon eri sidosryhmien standardisointiprosessin aikana esittämät kannat.

Tavoitteena on myös edistää tasapuolisesti eri osapuolten, kuten työntekijöiden, kuluttajien ja ympäristönsuojelun etujärjestöjen, osallistumista standardisointiprosessiin teollisuuden ohella.

Päätöslauselmassa todetaan standardisoinnin rahoituksessa yleisesti noudatettu periaate, jonka mukaan osapuolten olisi lähtökohdaisesti itse vastattava standardien laadintakustannuksista. Kansallisia ja eurooppalaisia standardisointielimiä sekä viranomaisia kehoitetaan kuitenkin tutkimaan, miten Euroopan yleisen standardisointijärjestelmän toimivuus voitaisiin taloudellisesti parhaiten turvata ottaen huomioon nopeasti muuttuva eurooppalainen ja kansainvälinen ympäristö sekä odotettavissa olevat muutokset perinteisissä tulonlähteissä.

Neuvosto täydensi päätöslauselmaa standardisointia koskevilla päätelmillä 1 maaliskuuta 2002. Niissä toistetaan päätöslauselmassa esitetyt asiat eikä varsinaisia uusia näkökohtia esitetä. Päätelmien tavoitteena on ollut varmistaa eurooppalaisen standardisoinnin kehittäminen päätöslauselman suuntaviivojen mukaisesti.

EU:n komissiolla on useita hankkeita, joilla pyritään vahvistamaan eurooppalaista standardisointijärjestelmää ja kehittämään sen osaprosesseja. Näistä hankkeista voidaan mainita eurooppalaisille standardisointielimille annettavien standardisointia koskevien toimeksiantojen laadinnan selkiyttämisen ja avoimuuden lisääminen. Hanke edellyttää kansallisten perusrakenteiden vahvistamista erityisesti julkisen sektorin ja yksityisen sektorin yhteistyön osalta. Toinen keskeinen komission hanke on suojalausekkeiden käsittelyn kehittäminen.

Päätöslauselmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti eurooppalaiset standardisointijärjestöt ovat ryhtyneet kehittämään uusia standardisoinnin tuotteita ja palveluja markkinoiden ja julkishallinnon tarpeisiin. Tavoitteena on saada laajempi valikoima ja asteittainen järjestelmä, joka mahdollistaisi uusien standardisointituotteiden muuttamisen tarvittaessa virallisiksi konsensusstandardeiksi. Komissio selvittää vastaavasti, miten näitä uusia tuotteita ja palveluja voidaan hyödyntää yhteisön lainsäädännössä ja politiikoissa sekä miten tieto- ja viestintäteknologian alan ja

muiden alojen standardoinnin erilaisia käytäntöjä voitaisiin paremmin hyödyntää.

Eurooppa-neuvoston Feirassa vuonna 2000 vahvistama eEurope-toimintasuunnitelman tavoitteena oli edistää Euroopan tietoyhteiskuntakehitystä. Vuoteen 2002 ulottuva suunnitelma liittyi Lissabonin Eurooppa-neuvoston linjaamiin tavoitteisiin vahvistaa Euroopan maailmanlaajuista kilpailukykyä. Standardit ja yhteiset tekniset eritelvät ovat välttämätön edellytys eEurope-suunnitelman toteutumiselle. Eurooppalaiset standardisointielimet CEN, CENELEC ja ETSI laativat vuonna 2000 yhteisen eEurope-aloitteeseen liittyvän toimintasuunnitelman. Komissio ja standardisointielimet tekivät myös sopimuksen siitä, että yhteisö tukee tarvittaessa näitä standardisointitoimia. Standardisointitekniisesti merkille pantavaa on, että eEurope standardisointihankkeissa laaditaan merkittävässä määrin niin sanottuja uusia standardisointituotteita virallisten konsensusstandardien ohella. Kuluvan vuoden kesäkuun lopulla Sevillassa Eurooppa-neuvosto hyväksyi eEurope jatkosuunnitelman eEurope 2005. Sen päätavoitteet liittyvät laajakaistaverkkojen saatavuuteen, Internet-protokollakehitykseen, tietoverkkojen tietoturvaan, sähköiseen hallintoon, sähköiseen oppimiseen, sähköiseen terveydenhoitoon sekä sähköiseen liiketoimintaan. Eurooppalaiset standardisointijärjestöt ovat varautuneet myös tämän eEurope-vaiheen standardisointiohjelman toteuttamiseen.

Sähköisiä allekirjoituksia koskevista yhteisön puitteista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 1999/93/EY liittyen on meneillään eurooppalaisten standardisointielinten yhteinen standardisointihanke (European Electronic Signature Standardisation Initiative, EESSI). Hanke perustuu komission vuosina 1998 ja 1999 antamiin toimeksiantoihin. Tämän hankkeen yhteydessä on uusilla standardisointituotteilla ja laatimismenettelyillä tärkeä osa.

Komissio hyväksyi 7 helmikuuta 2001 vihreän kirjan yhdenmukaisuudesta tuotepolitiikasta (KOM/2001/68 lopull.). Sen tavoitteena on käynnistää keskustelu siitä, mikä asema standardoinnilla voisi olla ja mitä toimenpiteitä voitaisiin toteuttaa Euroopan tasolla erilisten tuotteiden ympäristövaikutusten paran-

tamiseksi koko niiden elinkaaren aikana.

Komission yksiköt ovat laatineet alustavan työasiakirjan julkisen sektorin asemasta standardisoinnissa. Tämän asiakirjan lähtökohtana on viranomaisen tarve täyttää yleisen edun velvoitteet kunnioittaen samalla standardoinnin vapaaehtoista luonnetta ja standardisointielinten riippumattomuutta.

2.6. Standardisoinnin kansainvälinen ulottuvuus

Eurooppalainen standardisointi

Eurooppalaisesta standardisoinnista vastaavat CEN, CENELEC ja ETSI. Näistä laajaja-alaisin on CEN, jonka toimialaan kuuluvat muun muassa rakennusala, koneenrakennus, terveydenhuolto, terveys- ja turvallisuus työpaikoilla, lämmitys ja ilmastointi, kuljetus ja pakkaaminen sekä tietotekniikka. CENELEC vastaa sähköalan eurooppalaisesta standardisoinnista ja ETSI telealan standardisoinnista.

CENissä ja CENELECissä on jäsen kustakin EU- ja EFTA-maasta. Itä-Euroopan maiden liittyminen CENin ja CENELECin täysjäseneksi on meneillään. SFS on CENin kansallinen jäsen ja SESKO CENELECin kansallinen jäsen. ETSIn jäseniä voivat olla kaikki CEPTin (European Conference of Post and Telecommunications Administration) jäsenmaissa rekisteröidyt yhteisöt. Yhteensä yli 600 täysjäsenen joukossa on muun muassa telehallintoelimiä, telealan operaattoreita, laitevalmistajia, telepalveluiden käyttäjäjärjestöjä, telepalveluiden tarjoajia, tutkimuslaitoksia ja konsultointiyrityksiä. Suomen telehallintoa ETSIssä edustaa Viestintävirasto, minkä lisäksi ETSIssä on yli 20 muuta suomalaisjäsentä (muun muassa Nokia Corporation, Finnet Group, Setec Oy, Sonera Corporation, VTT, Vaisala Oyj, Teknillinen korkeakoulu ja F-Secure Corporation).

Eurooppalaisen standardisoinnin tarkoitus on yhdenmukaistaa jäsenmaiden kansalliset standardit, minkä vuoksi eurooppalaiset standardit – EN-standardit – on vahvistettava sellaisenaan kuuden kuukauden kuluessa kansallisiksi standardeiksi kaikissa jäsenmaissa. Vuonna 2001 vahvistetuista SFS-standardeista oli EN-standardeja 92 prosent-

tia.

Eurooppalaisessa standardisoinnissa hyödynnetään kansainvälistä standardisointia aina, kun se on mahdollista. Esimerkiksi CENin standardeista 40 prosenttia perustuu ISON työhön ja CENELECin standardeista 90 prosenttia IEC-standardeihin. Siten SFS-standardeista on nykyisin huomattava osa tehty alun perin kansainvälisissä standardisointijärjestöissä.

Eurooppalaiset standardisointielimet ovat selvittäneet toimintansa rahoitusta tulevaisuudessa. CEN-järjestelmän rahoittavat suurimmaksi osaksi yritykset. Vuonna 2000 niiden osuus oli noin 93 prosenttia arvioidusta 700 miljoonan euron kokonaiskustannuksista. Sekä EY:n että EFTAn rahoitusosuus on noin 2 prosenttia. Selvityksen mukaan markkinaosapuolten ja erityisesti teollisuuden sitoutuminen riippuu järjestelmän tehokkuuden ja käyttäjäystävällisyyden lisäämisestä. CENELEC perustaa johtopäätöksensä CENin selvityksen tuloksiin. ETSIn selvitys osoittaa myös, että suurimman osan standardisoinnin kustannuksista maksavat jäsenet osallistumalla suoraan työhön.

Maailmanlaajuinen standardisointi

Maailmanlaajuisesti toimivista standardisointijärjestöistä keskeisin on ISO (International Organization for Standardization). ISON jäseniä ovat noin sadan maan kansalliset standardisointijärjestöt, joiden joukossa ovat kaikki teollisuusmaat ja useimmat sellaiset kehitysmaat, joissa on merkittävää teollisuutta. SFS on ISON kansallinen jäsen. ISON tärkein yhteistyökumppani on sähköalan kansainvälinen standardisointijärjestö IEC (International Electrotechnical Commission), jossa on jäseniä noin kuudestakymmenestä maasta. SESKO on IEC:n kansallinen jäsen.

Kansainvälisiä standardeja ovat ISON julkaisemat ISO-standardit ja IEC:n julkaisemat IEC-standardit. Näiden standardien kansallinen voimaan saattaminen on väljempää verrattuna EN-standardeihin. ISO- ja IEC-standardit voidaan vahvistaa sellaisenaan kansalliseksi standardiksi, mutta on myös mahdollista laatia esikuvasta poikkeava kansallinen standardi. Sen sijaan velvollisuutta

saattaa kansallisesti voimaan kansainvälisesti hyväksyttyä standardia ei ole.

Telealan kansainvälisten standardien valmistelussa on keskeisessä asemassa kansainvälinen teleliikenneliitto ITU (International Telecommunication Union), joka on YK:n alainen erityisjärjestö. ITU laatii suosituksia, jotka tarvittaessa julkaistaan ISO-standardeina.

Sopimus kaupan teknisistä esteistä

WTO/TBT-sopimus asettaa tiettyjä edellytyksiä WTO:n jäsenmaiden standardisointia koskevalle työlle. WTO/TBT-sopimus määrittelee standardin tunnustetun elimen hyväksymäksi asiakirjaksi, jossa kuvataan yleiseen ja toistuvaan käyttöön säännöt, ohjeet tai ominaisuudet tuotteille tai näihin liittyville valmistus- ja tuotantomenetelmille ja jonka noudattaminen ei ole pakollista. Määritelmän mukaisesti standardi voi edelleen sisältää tai käsitellä yksinomaan terminologiaa, merkkejä, pakkaamista tai merkitsemistä koskevia vaatimuksia, kun ne liittyvät tuotteisiin tai valmistus- ja tuotantomenetelmiin.

WTO/TBT-sopimus asettaa muun muassa seuraavat hyvän standardisointikäytännön perusvaatimukset standardien laatimiselle, hyväksymiselle ja soveltamiselle niiden standardisointielinten osalta, jotka ovat hyväksyneet WTO/TBT-sopimuksen liitteeseen 3 sisältyvät menettelyohjeet:

- Syrjinnän estämiseksi on varmistettava, että WTO:n jäsenmaiden alueelta peräisin oleville tuotteille annetaan yhtäläinen kohtelu kuin samanlaisille kotimaista alkuperää oleville tuotteille tai tuotteille, jotka ovat peräisin mistä tahansa muusta maasta.

- Vähiten kauppaa rajoittavien keinojen käyttäminen edellyttää, että standardit eivät saa aiheuttaa tarpeettomia esteitä kansainväliselle kaupalle. Jos käytettävissä on useampia vaihtoehtoisia sääntelykeinoja standardisointityölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, on näistä vaihtoehtoista valittava vähiten kansainvälistä kauppaa rajoittava.

- Kansainvälisten standardien käytön edistämiseksi standardisointielimen tulee pyrkiä osallistumaan kansainvälisten standardien kehittämiseen ja välttää päällekkäi-

syyskiä oman ja kyseisen kansainvälisen standardisointityön välillä.

- Standardien tulee ensisijaisesti perustua suorituskykyyn liittyviin tekijöihin. Siten asetettavien vaatimusten tulee olla, mikäli mahdollista, kyseessä olevan tuotteen suorituskykyyn liittyviä sen sijaan, että käytettäisiin tuotteen suunnitteluun tai ulkoisiin ominaisuuksiin perustuvia kriteereitä.

- Standardisointielimen on julkaistava työohjelmansa sekä notifioidava se WTO/TBT-sopimuksen menettelyohjeissa tarkemmin yksilöidyllä tavalla. Standardisoivan elimen on pääsääntöisesti annettava vähintään 60 päivää aikaa standardia koskeville kommenteille. Standardisoivan elimen on ilmoitettava kommentointiajan pituudesta sekä kyseisen standardin yhdenmukaisuudesta kansainvälisten standardien kanssa.

2.7. Nykytilan arviointi

Standardisoimislaki vuodelta 1942 on vanhentunut. Lain keskeinen sisältö – valtioneuvoston valtuutus sitovien teknisten määräysten antamiseen tai vahvistamiseen – ei ole linjassa perustuslain 80 §:n kanssa. Standardisoimislain antama valtuutus on yleinen ja avoin eikä täytä sääntelyn täsmällisyydelle ja tarkkarajaisuudelle asetettuja vaatimuksia.

Standardien keskeinen merkitys EY:n tavoitteiden toteuttamisessa ja myös kansalliseen toimivaltaan perustuvan lainsäädännön tukena sekä kansainvälisten kaupan esteiden purkamisessa edellyttävät tehokasta kansallista standardisointijärjestelmää ja siihen liittyvää tietopalvelua. Standardisoimislaki ei kuitenkaan sisällä tarvittavaa vähimmäis-sääntelyä siltä osin kuin standardisointitoiminta voidaan katsoa kuuluvaksi välilliseen valtionhallintoon, mikä edellyttäisi etenkin standardisoinnin perusrakenteita ja siihen liittyvien hallinnollisten tehtävien sääntelyä standardisoinnin keskusjärjestön osalta. Tämän selkiyttäisi myös keskusjärjestön asemaa valtionavustuslaisissa tarkoitettuna valtionavustuskohteena. Sen sijaan standardisoinnin organisointia koskevaan yksityiskohtaiseen sääntelyyn ei ole perusteita.

Standardisoinnin periaatteet on kirjattu neuvoston päätöslauselmaan vuodelta 1999. Periaatetasolla ne ovat siten Suomea sitovia.

Päätöslauselman kanssa samansuuntaisia periaatteita sisältyy eurooppalaisten ja kansainvälisten standardisointijärjestöjen sääntöihin ja WTO/TBT-sopimukseen, minkä lisäksi osa niistä on vahvistettu EY:n komission ja eurooppalaisten standardisointijärjestöjen välisessä sopimuksessa. Keskeisten periaatteiden kirjaaminen lakiin lisäisi standardisoinnin avoimuutta, selkeyttäisi yhteisiä periaatteita, korostaisi hyvän standardisointikäytännön merkitystä, tukisi EY:n direktiivejä koskevan uuden lähestymistavan toteuttamista sekä edistäisi ja yhdenmukaistaisi standardien käyttöä kansallisen sääntelyn ja kansallisten politiikkojen tukena.

Suomessa on saatettu puutteellisesti voimaan standardisoinnin osalta standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivi. Käytännössä on kuitenkin toimittu direktiivissä edellytetyllä tavalla ja standardisointihankkeista on tehty vaaditut ilmoitukset. Oikeudellisen johdonmukaisuuden ja tilanteen selkeyden kannalta on kuitenkin tarpeen, että direktiivin keskeiset standardisointia koskevat osat saatetaan kansallisesti voimaan.

Säädöksissä viitattavien standardien kieltä koskevan sääntelyn osalta ei ole ilmennyt uudistustarpeita, vaan säädöksissä viitattavien standardien kielestä annetun lain voidaan edelleen katsoa vastaavan nykytilannetta.

Valtionavustuslain yleiset säännökset soveltuvat standardisointitoimintaan annettuun valtionavustukseen. Siten niistä poikkeava lainsäädäntö ei ole tarpeen. Tarvittaessa olisi kuitenkin tarkoitus antaa valtionavustuslakia täsmäntävät säännökset, joilla otettaisiin huomioon standardisointitoiminnan valtionavustukseen liittyvät erityispiirteet.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on vahvistaa standardisoinnin kansallisia perusrakenteita. Esityksen keskeisenä tavoitteena on myös edistää standardien kansallista valmistelua ja vahvistaa sitä koskevat yhteiset periaatteet ottaen huomioon kansainväliset ja Euroopan unionin jäsenyyteen perustuvat

velvoitteet. Oikeudelliselta kannalta merkittävää on vanhentuneen, perustuslain kanssa osin ristiriidassa olevien säännösten rakenteellinen uudistaminen ja täydentäminen erityisesti valtuussäännösten sekä lain toimeenpanoon liittyvän hallinnoinnin ja koordinoimien osalta. Lisäksi esityksen tavoitteena on saattaa standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivi standardisointia koskevilta osilta kansallisesti voimaan.

3.2. Ehdotukset

Standardisointilaissa ehdotetaan säädettäväksi standardien kansallista valmistelua koskevat periaatteet, joista keskeisimpiä ovat standardien valmistelua ja standardeja koskevien pääperiaatteiden sekä standardisoinnin keskusjärjestön aseman ja tehtävien kirjaaminen lakiin. Laissa standardien kansallisella valmistelulla tarkoitettaisiin toimintaa, jolla laaditaan kansallisia standardeja sekä osallistutaan eurooppalaisten ja kansainvälisen standardien laadintaan. Lakia ei kuitenkaan sovellettaisi telealan standardisointiin siltä osin kuin vastaavat säännökset on annettu viestintähallinnosta annetussa laissa (625/2001) tai sen nojalla.

Standardisoinnin keskusjärjestölle standardisointilaissa säädettyjen velvoitteiden rahoittamiseksi voitaisiin valtion talousarvioon ottaa määräraha valtionavustuksen myöntämiseksi. Standardisointilaissa ei säädettäisi valtionavustuksesta tarkemmin, vaan viitattaisiin valtionavustuslakiin.

Standardisointilakiin ehdotetaan yleissäännöstä standardisoinnin keskusjärjestön suoritteiden maksullisuuden perusteista sekä säännökset standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiiviin perustuvista standardisointiin liittyvistä seikoista. Standardisointilakiin sisällytettäisiin myös tavantomaiset ohjausta, valvontaa ja valvontaan liittyvää tiedonsaantia koskevat säännökset.

4. Esityksen vaikutukset

Ehdotuksella ei olisi suoranaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia. Standardisoinnin yhteiskunnallisen merkityksen korostumisen myötä ehdotus kuitenkin parantaisi mahdollisuuksia säilyttää standardisoinnin valtion-

avustus nykyisellä tasolla, mikä on noin 1,5–2 miljoonaa euroa.

Ehdotuksella ei olisi myöskään suoranaisia taloudellisia kustannusvaikutuksia SFS:n ja toimialayhteisöjen toimintaan, koska lailla ei tosiasiallisesti asetettaisi uusia velvollisuuksia. Kyse on lähinnä SFS:n ja kauppa- ja teollisuusministeriön väliseen tulosohjausmenettelyyn jo sisältyvien asioiden sekä standardisoinnissa yleisesti noudatettujen sääntöjen ja periaatteiden kodifioinnista. Velvoite soveltaa SFS:n suoritteiden hinnoittelussa omakustannusperiaatetta on uusi vaatimus, mutta käytännössä sen ei arvioida vaikuttavan suoritteiden hintatasoon. Vaikutukset kohdistuisivat lähinnä SFS:n kirjanpitoon ja ne olisivat samansuuntaiset kuin mitä valtionavustuslaki edellyttää valtionavustusyhteisöltä.

Ehdotuksella ei olisi vaikutuksia SFS:n organisaatioon eikä standardisoinnin organisointiin muutoinkaan. Ehdotuksella ei myöskään olisi henkilöstövaikutuksia.

5. Asian valmistelu

5.1. Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Lakiehdotus on valmistelu virkatyönä kauppa- ja teollisuusministeriössä, mutta yhteistyössä eri ministeriöiden, SFS:n ja sen toimialayhteisöjen sekä muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Eri ministeriöiden standardisointiasioista vastaavien kanssa lakiehdotusta on käsitelty kokouksissa, jotka järjestettiin elokuussa ja marraskuussa vuonna 2001 sekä helmikuussa 2002. SFS:lle ja sen toimialayhteisöille järjestettiin keskustelu- ja kuulemistilaisuus joulukuussa 2001 ja huhtikuussa 2002. Jälkimmäiseen tilaisuuteen kutsuttiin myös keskeiset muut sidosryhmät. Asioiden selvittämiseksi ja ehdotuksen sisällön kehittämiseksi on lisäksi käyty keskusteluja yksittäisten sidosryhmien kanssa.

Eri osapuolilla on ollut mahdollisuus esittää kannanottoja valmisteilla olleesta luonnoksesta ja tehdä siihen muutosehdotuksia valmisteluprosessin aikana. Erityisesti tätä mahdollisuutta ovat käyttäneet sähkö- ja telealan edustajat sekä eräät muut toimialat. Ministeriöiden edustajat ovat katsoneen lakiehdotuksen tarpeelliseksi eivätkä ole esittäneet merkittäviä sisältöä koskevia korjauksia.

ehdotuksia.

Lakiehdotusta muokattiin valmistelun aikana sellaiseen muotoon, että sen sisällöstä voitiin katsoa päästyn riittävään yhteisymmärrykseen eri sidosryhmien kanssa. Vastatämän jälkeen järjestettiin asiasta varsinainen lausuntokierros kesällä 2002.

5.2. Lausunnot

Hallituksen esityksen luonnoksesta pyydettiin lausunto standardisoinnin kannalta keskeisiltä ministeriöiltä ja virastoilta, standardisoinnin toimialayhteisöiltä sekä elinkeinoelämää, työntekijöitä ja kuluttajia edustavilta järjestöiltä. Lausuntoja annettiin yli 40. Valtaosa lausunnonantajista suhtautui myönteisesti ehdotukseen ja piti lisäksi tärkeänä valtion standardisoinnille myöntämän rahoituksen turvaamista.

Lausunnoissa ehdotettiin sekä yksityiskohdaisempaa sääntelyä että säännösten jättämistä ehdotettua yleisemmälle tasolle. Eräissä lausunnoissa pidettiin tarpeellisena lakiehdotuksen soveltamisalan laajentamista myös muihin kuin virallisiin standardeihin. Eräissä lausunnoissa – erityisesti kuluttaja- ja työntekijätahojen sekä Kuntaliitto ry:n antamissa – korostettiin järjestelmän avoimuuden ja tasapuolisten osallistumismahdollisuuksien merkitystä. Eräiden toimialayhteisöjen edustajat pitivät tarpeellisena näiden yhteisöjen aseman ja tehtävien määrittelyä. Sähkö- ja telealan edustajat esittivät, että työnjako eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointielimissä selkeytettäisiin ottaen huomioon, miten sähkö- ja telealan edustus maassamme on nykyisin järjestetty mainituissa elimissä.

Oikeusministeriö on lausunnossaan katsonut, että standardisoinnin kaltaisessa toiminnassa on kokonaisuudessaan tarkastellen kysymys julkisesta hallintotehtävästä perustus-

lain 124 §:n merkityksessä. Eräillä elinkeinoelämän järjestöillä (lähinnä Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto ry, Metalliteollisuuden Keskusliitto, MET ry sekä Sähkö-, elektroniikka- ja tietoteollisuus, SET ry) oli kuitenkin asiasta poikkeava näkemys. Ne suhtautuivat kielteisesti lain tarpeellisuuteen ja katsoivat, että asioiden järjestäminen sopimusteitse riittäisi. Metsäteollisuus ry vastusti lausunnossaan lakiehdotusta, koska se katsoi sen voivan rajoittavan liiaksi standardisointijärjestelmän kehittämistä.

Valtiovarainministeriö totesi lausunnoissaan, että maksuperustelain yleisten periaatteiden mukaan myös välillistä valtionhallintoa hoitavan yksikön perimistä maksuista sekä niiden alentamisesta tai perimättä jättämisestä tulisi säätää hallinnonalan ministeriön antamalla maksuasetuksella. Sen sijaan eräät elinkeinoelämän järjestöt sekä sosiaali- ja terveysministeriö ja SFS katsoivat lausunnoissaan, että suoritteiden maksuperusteita koskeva säännös on ongelmallinen ja tarpeeton. Useissa lausunnoissa korostettiin kuitenkin, että kohtuuhintaisten standardien saatavuuden varmistaminen on tärkeää.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallituksen esityksen hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002 vp.) tavoitteena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Ehdotetun hallintolain 2 §:n 3 momentin nojalla lakia sovellettaisiin myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallinto-tehtäviä. Siten hallintolakia sovellettaisiin myös esimerkiksi standardisoinnin keskusjärjestöön sen hoitaessa tehtäviä, joita olisi pidettävä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla julkisina hallintotehtävinä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Standardisointilaki

1 §. *Lain tarkoitus.* Standardisointi perustuu keskeisesti sidosryhmien panokseen ja niiden keskinäiseen yhteistyöhön sekä olemassa olevien rakenteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen. Lain tarkoituksena olisi vahvistaa standardisoinnin kansallisia perusrakenteita säätämällä standardisointiin liittyvistä julkisista tehtävistä. Lain tarkoituksena olisi myös edistää standardien kansallista valmistelua painottamalla sen merkitystä yrityksille ja koko yhteiskunnalle, minkä voidaan arvioida turvaavan nykyistä paremmin standardisoinnin valtionavustuksen. Lisäksi lain tarkoituksena olisi vahvistaa standardien kansallisessa valmistelussa noudatettavat periaatteet, mihin sisältyy sekä valmisteluprosessia että valmiita kansallisia standardeja koskevat periaatteet.

Lain tarkoituksena ei sen sijaan ole rajoittaa standardien valmistelussa tarvittavia organisatorisia vaihtoehtoja. Ehdotetut säännökset mahdollistaisivat sekä nykyisen kaltaisen organisoinnin että sen kehittämisen.

Standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivi on teknisten määräysten osalta saatettu voimaan teknisten määräysten ilmoitusmenettelyä koskevien Euroopan yhteisöjen säännösten soveltamisesta annetulla lailla ja sen nojalla teknisiä määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetulla valtioneuvoston päätöksellä. Pykälän 2 momentin nojalla direktiivi saatettaisiin voimaan standardeja koskevan ilmoitusmenettelyn osalta standardisointilailla.

2 §. *Lain soveltamisala.* Lain soveltamisala rajattaisiin kansallisiin standardeihin ja standardien kansalliseen valmisteluun, joiden sisältö määriteltäisiin 3 §:ssä. Siten soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät sellaiset standardien luonteiset tekniset eritelvät, joiden valmistelu ei tapahdu virallisissa standardisointiyhteisöissä tai joita ei pidetä virallisina standardeina. Tämän nojalla lakia ei esimerkiksi sovellettaisiin kansainvälisen laki-

säateisen metrologian järjestön (OIML, International Organization of Legal Metrologie) tai kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO, International Maritime Organization) suosituksiin eikä virallisissa standardisointiyhteisöissä valmisteltuihin standardeja muistuttaviin teknisiin eritelmiin – kuten niin sanottuihin uusiin standardisointituotteisiin – jotka eivät täytä viralliselle standardille asetettuja vaatimuksia. Lisäksi lakia sovellettaisiin eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointiyhteisöissä tapahtuvaan standardisointiin vain siltä osin kuin olisi kyse kansallisesta osallistumisesta.

Pykälän 2 momentin nojalla lakia ei sovellettaisi telealan standardien kansalliseen valmisteluun siltä osin kuin asiasta on säädetty viestintähallinnosta annetussa laissa ja sen nojalla. Viestintähallinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen (697/2001) 1 §:n 2 momentin 5 kohdan nojalla Viestintäviraston tehtävänä on koordinoita telealan standardisointia. Muilta osin telealan standardisoinnista ei ole säädetty. Siten standardisoinnin keskusjärjestö ei vastaisi telealan standardisoinnin osalta standardisointilain 5 §:n 1–3 kohdissa mainituista tehtävistä, koska niitä hoitaa Viestintävirasto.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä määriteltäisiin laissa käytetyt keskeiset käsitteet. Monet niistä perustuvat standardisointia ja siihen liittyvää toimintaa koskevaan yleissanastandardiin SFS-EN 45020, joka vastaa eurooppalaista standardia EN 45020:1998 ja opasta ISO/IEC Guide 2:1996.

Pykälän 1 kohdan nojalla standardi määriteltäisiin standardisoinnin keskusjärjestön, eurooppalaisen standardisointielimen tai kansainvälisen standardisointielimen vahvistamaksi, yleisesti saatavilla olevaksi asiakirjaksi. Standardeiksi katsottaisiin kuitenkin vain sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät suosituksia toistuvaa käyttöä tai jatkuvaa käyttöä varten sekä koskevat tuotteiden, palvelujen ja prosessien ominaisuuksia, mittaus-, tarkastus- ja muita menetelmiä tai käytettäviä mittayksiköitä, tunnuksia, merkintöjä, termejä taikka muita sen kaltaisia asioita. Määritelmässä otettaisiin standardin SFS-EN 45020

lisäksi huomioon standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin 1 artiklassa, säädöksissä viitattavien standardien kielestä annetun lain 2 §:ssä ja WTO/TBT-sopimuksessa olevat standardia koskevat määritelmät.

Pykälän 2 kohdan nojalla laissa tarkoitettaisiin kansallisella standardilla standardisoinnin keskusjärjestön vahvistamaa SFS-standardia ja 3 kohdan nojalla standardisoinnilla toimintaa, joka liittyy kansalliseen, eurooppalaiseen tai kansainväliseen standardisointityöhön.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin standardien kansallinen valmistelu toiminnaksi, jolla laaditaan SFS-standardeja sekä osallistutaan eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien laadintaan. Puhtaasti kotimainen standardisointi, joka ei liity eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien voimaan saattamiseen, on vain pieni osa standardien kansallista valmistelua. Sen vuoksi on lain tavoitteiden toteutumisen vuoksi tarpeen, että kansallinen osallistuminen eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien laadintaan kuuluu lain soveltamisalaan.

Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin eurooppalaiset standardisointielimet CEN, CENELEC ja ETSI sekä 7 kohdassa kansainväliset standardisointielimet ISO ja IEC. Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin eurooppalainen standardi EN-standardiksi ja 8 kohdan nojalla kansainvälinen standardi ISO- tai IEC-standardiksi. Eurooppalaisesta standardista tulee kansallinen standardi, kun se vahvistetaan SFS-EN standardiksi. Kansainvälinen standardi voidaan vahvistaa kansalliseksi standardiksi, mutta velvoitetta tähän ei ole.

Pykälän 9 kohdassa määriteltäisiin kansallinen standardisointielin, jolla tarkoitettaisiin standardisoinnin keskusjärjestöä. Lisäksi kansallisena standardisointielimenä pidettäisiin muita sellaisia yhteisöjä, joilla on toimivalta kansalliseen edustamiseen eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointielimissä. Tällä hetkellä näitä yhteisöjä ovat sähköalan standardisoinnin osalta SESKO ja tealealan standardisoinnin osalta Viestintävirasto.

4 §. *Standardien valmistelun järjestäminen.* Pykälässä säädettäisiin standardien valmistelun järjestämisestä käytännössä. Standardien

kansallista valmistelua hoitaisivat – kuten nykytilanteessakin – SFS ja sen kanssa sopimuksen tehneet yhteisöt. Tällä hetkellä tällaisia yhteisöjä on 15. Pykälä mahdollistaisi nykyisen kaltaisen järjestelmän säilyttämisen mutta myös sen muuttamisen tarvittaessa. Mahdollisen muuttamistarpeen arvioiminen ja käytännön toimenpiteet jätettäisiin standardisointijärjestelmän osapuolten tehtäväksi, minkä vuoksi standardisoinnin valmistelun järjestämisestä säädettäisiin vain suppeasti ja yleisellä tasolla.

Standardisoinnin keskusjärjestön ja pykälän 1 momentissa tarkoitettun yhteisön välisessä sopimuksessa olisi nykyiseen tapaan yksilöitävä sopijapuolet sekä näiden oikeudet, vastuut ja velvollisuudet. Standardisointilain soveltaminen edellyttäisi myös, että sopimuksessa otetaan huomioon keskusjärjestölle 15 §:ssä säädetty velvoite ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, jos sen kanssa sopimuksen tehnyt yhteisö toimii lain vastaisesti (esimerkiksi jättää noudattamatta, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään hyvän hallinnon takeiden noudattamisesta), ja 16 §:ssä säädetty velvoite toimittaa kauppa- ja teollisuusministeriölle lain noudattamista varten tarpeellisia tietoja mainituilta yhteisöiltä. Jos sopimukseen liittyy keskusjärjestön saaman valtionavustuksen siirto mainituille yhteisöille, on sopimuksessa lisäksi otettava huomioon, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Pykälän 2 momentin nojalla standardisoinnin keskusjärjestönä toimisi SFS, mikä vastaisi nykytilannetta. SFS on yhdistyslaissa (503/1989) tarkoitettu rekisteröity yhdistys, eikä standardisointilailla olisi tarkoitus säätää poikkeuksia yhdistyslain soveltamiseen. Myöskään yhdistyslain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu rajoitus ei tulisi sovellettavaksi, koska SFS:ää ei lain nojalla olisi järjestetty erityistä tarkoitusta varten, vaikka sille standardisointilain nojalla säädetäänkin tiettyjä julkisia tehtäviä.

5 §. *Standardisoinnin keskusjärjestön tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin keskeisistä standardisoinnin keskusjärjestön tehtävistä, jotka ovat tarpeellisia kansallisen standardisointitoiminnan ylläpidon kannalta. Pykälällä on keskeinen merkitys arvioitaessa 12 §:n nojalla keskusjärjestölle myönnettävää valtionavustusta.

Pykälän 1 kohdassa keskusjärjestölle säädettäisiin tehtäväksi vastata kansallisen standardisoinnin perusrakenteiden toimeenpanosta eli käytännössä asioiden organisoinnista ja hallinnoinnista. Tämä mahdollistaa asioiden hoidon nykyiseen tapaan, mutta tarvittaessa muutokset olisivat mahdollisia.

Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin keskusjärjestön tehtäväksi huolehtia standardien kansalliseen valmisteluun liittyvistä järjestelyistä. Keskusjärjestön tulisi tällöin ottaa huomioon laissa säädetyt periaatteet, joiden kannalta keskeisiä ovat etenkin 7, 9 ja 10 §. Keskusjärjestön tulisi myös ottaa tarvittavalla tavalla huomioon kansainväliseen standardisointiyhteistyöhön liittyvät periaatteet, esimerkiksi WTO/TBT-sopimuksen vapaaehtoiseksi tarkoitettussa osiossa mainittuja asioita. Lisäksi keskusjärjestö antaisi tarvittaessa ohjeita. Tältäkin osin noudatettu käytäntö ei muuttuisi.

Pykälän 3 kohdan nojalla keskusjärjestön tehtävänä olisi edistää osallistumista eurooppalaiseen ja kansainväliseen standardisointityöhön, mikä pitää sisällään muun muassa avustusten siirtämisen valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin mukaisesti kokousmatkoihin, teknisten komiteoiden sihteeristöjen hoitamiseen, kääntämiskuluihin, kokouskuluihin ja tiedottamiseen. Käytännössä myönnetty valtionavustus on merkittävässä määrin kohdistunut tämänkaltaiseen toimintaan.

Pykälän 4 kohdan nojalla keskusjärjestön tehtäväksi säädettäisiin vahvistaa ja kumota kansalliset standardit, mikä vastaisi nykytilannetta. Tähän sisältyy velvoite huolehtia standardien muuttamisesta.

Pykälän 5 kohdassa keskusjärjestölle asetulla velvoitteella pitää yllä kansallisten standardien kokoelmaa sekä huolehtia siitä, että kansalliset ja eurooppalaiset standardit ovat saatavilla kohtuullisin ja tasapuolisin perustein, varmistettaisiin kansalaisten ja yritysten oikeus saada etenkin lainsäädäntöön sisältyvien velvoitteiden tai muutoin elinkeinotoiminnan kannalta tarpeelliset standardit kohtuullisin ja tasapuolisin perustein. Vastaavan velvoitteen asettaminen kansainvälisten standardien osalta ei ole tarpeen, mutta pykälän 6 kohdan nojalla keskusjärjestön tulisi pyrkiä antamaan myös niistä tietoa sekä muutoinkin pitää yllä tarvittavia standardisointiin liittyviä

tietojärjestelmiä ottaen huomioon eri sidosryhmien tarpeet. Keskusjärjestö toimii jo nykyisin 5 ja 6 kohdassa edellytetyllä tavalla.

Pykälän 7 kohdassa keskusjärjestön tehtäväksi säädettäisiin yleinen velvollisuus välittää tietoja standardisoinnista ja standardisoinnin tilanteesta standardisoinnin avoimuutta koskevan periaatteen mukaisesti. Tässäkään suhteessa tilanne ei muuttuisi nykyisestä, koska keskusjärjestö jo nykyisin huolehtii tarvittavalla tavalla tiedotustoiminnasta.

Pykälän 8 kohdan nojalla standardisoinnin keskusjärjestön tehtävänä olisi julkaista standardien viitetiedot siten kuin se on tarpeen EY:n direktiivien soveltamiseksi. EY:n uuden lähestymistavan direktiivien nojalla tuotteen oletetaan olevan direktiivin vaatimusten mukainen, jos se on valmistettu sellaisten kansalliseksi standardeiksi saatettujen yhdenmukaistettujen standardien mukaisesti, joiden viitenumerot on julkaistu EY:n virallisessa lehdessä. Jäsenvaltioille on direktiiveissä asetettu velvoite julkaista tällaisten kansallisten standardien viitenumerot. Pykälän nojalla standardisoinnin keskusjärjestö huolehtisi tästä velvoitteesta. Nykyisin keskusjärjestö on hoitanut julkaisemisen sopimuksen nojalla, joten tilanne ei käytännössä muuttuisi.

SFS:lle on lisäksi säädetty julkisia hallinto- ja tehtäviä Euroopan yhteisön ympäristömerkin myöntämisyjärjestelmästä annetussa laissa (958/1997). Tämä toiminta ei kuitenkaan liittyisi standardisointilain soveltamisalaan.

6 §. *Standardisoinnin keskusjärjestön tehtävien tarkempi määrittely.* Pykälässä valtuutettaisiin kauppa- ja teollisuusministeriö sopimaan tarvittaessa tarkemmin standardisoinnin keskusjärjestön tehtävistä. Käytännössä tehtävistä on sovittu SFS:n kanssa vuosittain käytävien tulosohtausneuvottelujen yhteydessä. Lisäksi SFS:n saaman valtionavustuksen käyttöä ja tulostavoittein toteutumista on seurattu tulosohtausjärjestelmän mukaisesti.

7 §. *Standardille asetettavat vaatimukset.* Pykälässä vahvistettaisiin standardeja koskevat perusvaatimukset, jotka mainitaan neuvoston päätöslauselmassa vuodelta 1999. Myös eurooppalaiset standardisointielimet CEN ja CENELEC ovat sitoutuneet näihin vaatimuk-

siin, ja käytännössä näitä periaatteita on noudatettu myös kansallisesti. Päätöslauselman mukaisesti kansallisilta standardeilta vaadittaisiin pykälän 1 momentin 1–4 kohdassa, että ne olisivat tarkoitukseensa sopivia, laajasti hyväksytyjä ja mahdollistaisivat teknologisen innovaation ja kilpailun.

Vastaavat periaatteet on myös WTO/TBT-sopimuksessa vahvistettu keskeisiksi kansainvälistä standardisointia koskeviksi periaatteiksi, minkä lisäksi sopimuksessa edellytetään, ettei standardi syrji eri alkuperää olevia tuotteita eikä aseta muutoinkaan tarpeettomasti esteitä kansainväliselle kaupalle. Tältä osin vaatimukset mainittaisiin pykälän 1 momentin 6 ja 7 kohdassa.

Kansallista standardia koskevaksi vaatimukseksi asetettaisiin lisäksi pykälän 1 momentin 5 kohdassa yhdenmukaisuus vastaavan eurooppalaisen standardin kanssa, jos sellainen on vahvistettu. Tällä kirjattaisiin lakiin periaate, jota eurooppalaisten standardisointijärjestöjen jäsenet ovat sitoutuneet eurooppalaisten standardisointielinten sääntöjen nojalla noudattamaan. Myös standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin 7 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei kansallisella standardisoinnilla vaikeuteta yhdenmukaistamista eikä etenäkään sellaista kansallista standardia vahvisteta, joka ei ole täysin yhdenmukaisia eurooppalaisen standardin kanssa. Pykälän 1 momentin 5 kohdan velvoitetta täydennettäisiin 2 momentissa, jonka mukaan kansallinen standardi tulee kumota, jos se on ristiriidassa vastaavan eurooppalaisen standardin kanssa.

Pykälän 3 momentin nojalla voitaisiin asianomaisen ministeriön asetuksella kuitenkin säätää poikkeuksia vaatimuksista, joiden mukaan kansallisen standardin tulee olla yhdenmukainen eurooppalaisen standardin kanssa ja ristiriitaiset standardit on kumottava. Tällöin olisi noudatettava standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin 7 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan viranomaisten pyynnöstä voidaan ryhtyä laatimaan eurooppalaisista standardeista poikkeavia kansallisia standardeja tietyille tuotteille näitä tuotteita koskevan teknisen määrärauksen antamiseksi. Pyyntö olisi toimitet-

tava komissiolle perusteluineen teknisiä määräyksiä koskevana ehdotuksina direktiivin 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Käytännössä tällainen poikkeaminen yleisestä periaatteesta voisi tulla kysymykseen lähinnä turvallisuuden liittyvissä asioissa taikka maantieteellisen sijaintiin tai ilmaston vaatimien poikkeusten takia.

8 §. *Edustus eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointielimissä.* Eurooppalaisten ja kansainvälisten standardisointielinten jäsen ehdot vaihtelevat hieman. Lähtökohdaksi on yleensä, että kutakin jäsenvaltiota edustaa asianomaisen valtion toimivaltainen taho, jonka voidaan katsoa parhaiten edustavan kyseistä standardisointialaa. Muillekin tahoille on voitu sallia jäsenyys; esimerkiksi ETSI:ssä jäsenyys on mahdollinen myös muun muassa telealan yrityksille. Pykälän nojalla edustus mainituissa standardisointielimissä olisi jaettu toimialan perusteella standardisoinnin keskusjärjestön ja muiden sellaisten yhteisöjen kesken, joilla on toimivalta kansalliseen edustamiseen. Tähän liittyy osittain myös SFS:lle asetettu velvoite huolehtia jäsenmaksuista, jota varten lakiehdotuksen 12 §:n nojalla voitaisiin valtion talousarvioon ottaa määräraha valtionavustuksen myöntämiseksi keskusjärjestölle. Nykyisen toimialajaottelun nojalla SFS on CENin ja ISON kansallinen jäsen, SESKO CENELECin ja IEC:n kansallinen jäsen sekä Viesintävirasto ETSIn kansallinen jäsen.

9 §. *Hyvän hallinnon takeet.* Pykälän 1 momentissa vahvistettaisiin neuvoston päätöslauselmassa vuodelta 1999 mainitut standardien valmistelun periaatteet. Sen mukaisesti standardisoinnin tulisi olla vapaaehtoisia, lähtökohtaisesti yhteisymmärykseen perustuvaa avointa ja julkista toimintaa. Lisäksi päätöslauselman mukaisesti osapuolten olisi voitava osallistua täysipainoisesti standardointiprosessiin, jotta standardit olisivat laajalti hyväksyttävissä. Käytännössä standardien kansallisessa valmistelussa on pyritty noudattamaan pykälässä mainittuja periaatteita.

Hyvän hallinnon takeiden toteutumisen varmistamiseksi standardisoinnin keskusjärjestölle asetettaisiin pykälän 2 momentin nojalla velvollisuus tämän lain soveltamisalaan kuuluvia julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan

noudattaa 1 momentissa asetettuja vaatimuksia sekä noudattaa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja kielilaissa (148/1922) säädetään. Siten SFS:n tulisi muun muassa edistää tiedonsaantia ja hyvää tiedonhallintatapaa tämän lain soveltamisalalla sekä huolehtia tarvittavalla tavalla palvelujensa saatavuudesta suomen ja ruotsin kielellä. Muita kansallisia standardisointielimiä koskisivat samat veloitteet niiden hoitaessa tämän lain soveltamisalaan kuuluvia julkisia hallintotehtäviä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuille yhteisöille velvoite noudattaa hyvän hallinnon periaatteita, kun ne hoitavat tämän lain soveltamisalaan kuuluvia julkisia hallintotehtäviä. Tällaisina olisi esimerkiksi pääsääntöisesti pidettävä standardien kansalliseen valmisteluun liittyviä sihteeristötehtäviä, joita yhteisö hoitaa standardisoinnin keskusjärjestön toimeksiannosta, etenkin jos kyseisellä standardilla on liittymäkohta lainsäädäntöön.

Muutoin perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisesta huolehdittaisiin lähinnä sääntelyn yleisen tarkkuuden ja muun asianmukaisuuden sekä asianomaisia tehtäviä hoitavien henkilöiden sopivuuden ja pätevyyden avulla.

10 §. *Ilmoitusmenettely*. Pykälällä saatettaisiin voimaan standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin keskeiset standardien ilmoittamista koskevat artiklat.

Pykälän 1 momentin 1 kohta vastaisi mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohtaa ja 3 artiklaa, joiden mukaan komissiolle ja direktiivin liitteissä I ja II mainituille standardisointielimille on ilmoitettava standardisointihankkeista ja pyynnöstä toimitettava ehdotukset standardeiksi. Pykälän 1 momentin 2 kohdalla saatettaisiin voimaan direktiivin 4 artiklan 1 kohdan 3 luetelmakohta. Pykälän 1 momentin 3 kohta vastaisi direktiivin 2 artiklan 3 kohtaa, joiden nojalla komissiolla on oikeus pyytää standardiohjelmien toimittamista sille kokonaan tai osittain.

Pykälän 1 momentin veloitteet on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan kohdistettava direktiivin liitteessä II mainituille kansallisille toimielimille ja jäsenvaltioiden on 4 artiklan 1 kohdan nojalla huolehdittava tä-

män veloitteen toteutumisesta. Direktiivin liitteessä II mainitut Suomen ilmoittamat toimielimet ovat SFS, SESKO ja Telehallintokeskus. Käytännössä SFS ja Telehallintokeskus eli nykyinen Viestintävirasto ovat huolehtineet yhteistyössä telealan ilmoittamisvelvoitteista. Direktiivin 2 artiklan 4 kohdan nojalla komissio muuttaa tarvittaessa liitettä II jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella.

Pykälän 2 momentti vastaisi mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohtaan sisällytettyä poikkeamaa, jonka nojalla standardisointihankkeita koskevaa ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan sovelleta eurooppalaisen tai kansainvälisen standardin kanssa yhdenmukaisen kansallisen standardin voimaan saattamiseen.

Pykälän 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa yksityiskohtaisempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä. Kyseeseen tulisivat lähinnä direktiivin 2–4 artiklaan perustuvat tarkennukset.

11 §. *Standardien noudattaminen*. Standardien noudattaminen on lähtökohtaisesti vapaaehtoista, ja tätä tulisi pitää pääsääntönä. Yksityiskohtaisen sääntelyn tarve on kuitenkin toisinaan toteutettavissa parhaiten velvoittamalla noudattamaan standardia. Käytännössä standardien noudattaminen on pakollista enää poikkeuksellisesti. Viittausmenettelyn käyttöä rajoitettaisiin standardeihin, joiden osalta on noudatettu standardisointilain 7 §:ää, 9 §:n 1 momenttia ja 10 §:ää. Tällä rajoituksella saatettaisiin voimaan standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin 4 artiklan 2 kohta.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin säädöksissä viitattavien standardien kielestä annettuun lakiin, jonka nojalla viitattavien standardien osalta on mahdollista poiketa säädöksille asetetuista kielivaatimuksista. Viittaus on tarkoitettu informatiiviseksi.

12 §. *Standardisoinnin valtioneuvoston*. Standardisoinnin keskusjärjestölle myönnetään valtioneuvostolaissa tarkoitettua tukea, joka on tarkoitettu käytettäväksi eurooppalaisten ja kansainvälisten standardisointielinten jäsenmaksuihin sekä standardien kansallisen valmistelun edellyttämien perusrakenteiden ja toimintojen rahoittamiseen. Lisäksi

asianomaiset ministeriöt voisivat myöntää valtionavustusta nykyiseen tapaan toimialaansa liittyvien standardien valmisteluun, jos tämä on katsottu tarpeelliseksi yleisen edun kannalta ja tuki edistää merkittävästi standardin laadintaa eikä muuta rahoitusta ole riittävästi käytettävissä. Siten valtionavustus liittyisi etenkin lain 5, 8 ja 10 §:ssä keskusjärjestölle säädettyihin tehtäviin.

Pykälällä vahvistettaisiin standardisoinnin valtionavustuksen periaatetta vastapainona standardisoinnin keskusjärjestölle laissa säädettyille velvoitteille. Pykälän nojalla valtion talousarvioon voitaisiin ottaa määräraha valtionavustuksen myöntämiseksi keskusjärjestölle sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä varten. Valtionavustukseen sovellettaisiin valtionavustuslakia, joka sisältää säännökset muun muassa valtionavustuksen myöntämisen perusteista, myöntämisestä ja maksamisesta sekä sen käytöstä ja valvonnasta.

Standardisoinnin keskusjärjestölle myönnettyä valtionavustusta olisi valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin nojalla mahdollista käyttää myös standardisointilain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen avustamiseen niiden hoitaessa standardien kansalliseen valmisteluun liittyviä tehtäviä. Tämä edellyttää kuitenkin, että keskusjärjestö ja mainittu yhteisö tekevät sopimuksen valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista ottaen huomioon, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Valtionavustuslain 8 §:n nojalla olisi tarve tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä standardisointia koskevan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä sekä näihin liittyvistä ehdoista.

13 §. *Suoritteiden maksullisuus.* Pykälässä säädettäisiin tähän lakiin perustuvien standardisoinnin keskusjärjestön suoritteiden maksujen määräytymisperusteesta. Kyse olisi lähinnä standardeista ja muista keskusjärjestölle 5 §:n 5–7 kohdissa säädettyihin tehtäviin liittyvistä suoritteista. Pykälä ei sen sijaan koskisi 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua standardisoinnin kansallista valmistelua varten tarvittavan järjestelmän sisäisiä koordinaatio- ja hallintopalveluja sekä tiedonvaihtoa.

Sääntely jätettäisiin kokonaisuudessaan

varsin yleiselle tasolle ottaen kuitenkin soveltuvin osin huomioon, mitä perustuslain 81 §:n 2 momentissa säädetään. Tarkoituksena on varmistaa standardisoinnin keskusjärjestön noudattamien hinnoitteluperiaatteiden avoimuus, kohtuullisuus ja johdonmukaisuus.

Lähtökohtaisesti suoritteista tulisi periä niiden tuottamisesta keskusjärjestölle aiheutuneita kokonaiskustannuksia eli omakustannusarvoa vastaava maksu. Suoritteita koskevan maksun tasoa määritettäessä olisi johdonmukaisinta ottaa tarkastelun kohteeksi yhtenäiset suoritekokonaisuudet. Suoritteiden omakustannusarvolla tarkoitettaisiin suoritteiden tuottamisesta aiheutuneita kokonaiskustannuksia. Kokonaiskustannuksiin kuuluvat suoritteiden aiheuttamien erilliskustannusten ohella suoritteiden osuus hallinto-, toimitila- ja pääomakustannuksista sekä muista yhteiskustannuksista. Periaate on sama, jota valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sovelletaan valtion viranomaisten tuottamiin julkisoikeudellisiin suoritteisiin ja jota on täsmennetty valtion maksuperusteasetuksessa (211/1992). Pykälän soveltamisessa voidaan siten hyödyntää valtion maksuperustelain soveltamisessa vakiintuneita tulkintoja ja Valtiokonttorin antamia täydentäviä ohjeita.

Kokonaiskustannuksiin ei laskettaisi kuuluvan muulle suoritteen tuottamiseen osallistuvalla taholla kuin keskusjärjestölle aiheutuvat kustannukset, mikä poikkeaisi maksuperustelain nojalla sovellettavista periaatteista. Standardisointitoiminnan kokonaiskustannukset ovat keskusjärjestölle aiheutuvia kustannuksia huomattavasti korkeammat, koska toiminta perustuu pääosin eri sidosryhmien voimavarojen hyödyntämiseen. Siten tämä panostus ei sisältyisi keskusjärjestölle aiheutuviin kokonaiskustannuksiin, lukuun ottamatta niitä tilanteita, joissa keskusjärjestö on maksanut korvausta asianomaiselle sidosryhmälle. Tästä on esimerkkinä standardin laadintakorvaus 4 §:n 1 momentissa tarkoitettulle yhteisölle.

Tarkoituksena ei valtion maksuperustelaisista poiketen olisi vahvistaa tarkempia säännöksiä keskusjärjestön suoritteiden maksullisuudesta kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella, vaan asiasta päättäisi keskusjär-

jestö arvioituaan suoriteryhmäkohtaisesti aiheutuneet kokonaiskustannukset. Koska keskusjärjestön toiminnasta valtionavustuksella katetaan enintään 10 prosenttia eikä kyse muutoinkaan ole merkittävästä valtionavustuksen käytöstä (vuonna 2002 keskusjärjestön toimintaa kohdistuva valtionavustus oli 1 430 euroa), ei suoritteita koskevaa tarkempaa sääntelyä ministeriön asetuksella pidetä tarkoituksenmukaisena. Keskusjärjestön päätoimintakokoa kuitenkin rajoittaisi velvoite soveltaa yhtenäisiä perusteita maksujen määräytymisessä. Tämä edellyttäisi, että keskusjärjestö noudattaisi muun muassa yhtenäisiä perusteita myöntäessään alennuksia.

Keskusjärjestö voisi periä omakustannusarvoa alemman maksun tai jättää maksun perimättä, jos aiheutuneet kustannukset voidaan kattaa muilla tuloilla. Kyseeseen tulisi esimerkiksi viranomaisen valtionavustuslain nojalla myöntämä tuki standardin saatavuuden varmistamiseksi sen takia, että sen noudattaminen on säädetty pakolliseksi, tai standardisoinnin perusrakenteisiin kohdistettu yleinen valtionavustus. Sen sijaan maksujen alentamisen tai perimättä jättämisen perusteita koskevaa sääntelyä ei pidetä tarpeellisena, mikä eroaa valtion maksuperustelaista.

14 §. *Ohjaus*. Kauppa- ja teollisuusministeriö vastaisi standardisoinnin ohjauksesta. Tähän liittyy keskeisesti standardisoinnin perusrakenteiden ylläpitoon ja kehittämiseen valtionavustuslain nojalla myönnettävä tuki, jonka kohdentamista ohjataan standardisoinnin keskusjärjestön tulosohjauksella. Kauppa- ja teollisuusministeriö osallistuu lisäksi muiden keskeisten sidosryhmien kanssa standardisoinnin ohjaukseen SFS:n hallituksessa ja sen asettamassa standardisoimislautakunnassa. Kauppa- ja teollisuusministeriö on myös SFS:n jäsen.

15 §. *Valvonta*. Kauppa- ja teollisuusministeriön tehtävänä olisi valvoa lain noudattamista. Lähinnä valvonnan tavoitteena olisi varmistaa, että standardisoinnin keskusjärjestö hoitaisi sille tässä laissa säädetyt tehtävät ottaen huomioon hyvän hallinnon periaatteet ja huolehtisi siitä, että sen kanssa 4 §:n 1 momentin nojalla sopimuksen tehneet yhteisöt noudattaisivat toiminnassaan tässä laissa säädetyjä periaatteita. Käytännössä valvontaa toteutettaisiin pääosin 14 §:ssä tarkoitetun

ohjauksen osana.

Valvonnan tehostamiseksi ministeriöllä olisi pykälän 2 momentin nojalla oikeus velvoittaa keskusjärjestöä ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin, jos keskusjärjestö tai sen kanssa 4 §:n 1 momentin nojalla sopimuksen tehnyt yhteisö toimii tämän lain vastaisesti. Vuosittain käytäviä tulosohjausneuvotteluja olisi kuitenkin pidettävä keskeisenä työkaluna annettaessa palautetta keskusjärjestön tehtävistä ja toiminnan suuntaamisesta tämän lain nojalla. Keskusjärjestön olisi huolehdittava siitä, että 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa laadituissa sopimuksissa olisi otettu huomioon mahdollisuus ryhtyä tarvittaessa korjaaviin toimiin.

Pykälän 2 momentin nojalla kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi lisäksi oikeus velvoittaa muita kansallisia standardisointielimiä ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin, jos ne eivät noudata niille tässä laissa säädetyjä velvoitteita.

16 §. *Tiedonsaanti*. Ohjauksen ja valvonnan kannalta on tarpeen, että kauppa- ja teollisuusministeriöllä olisi oikeus saada lain noudattamisen valvontaa varten tarvittavia tietoja standardisoinnin keskusjärjestöltä ja muilta kansallisilta standardisointielimiltä. Keskeisiä olisivat 5, 8 ja 10 §:ssä keskusjärjestölle säädetyt tehtävät ja sen toiminnan rahoitusta koskevat tiedot. Tiedonantovelvollisuus muiden kansallisten standardisointielinten osalta koskisi lähinnä 8 ja 10 §:n mukaisia tehtäviä.

Koska standardisoinnin keskusjärjestön kanssa 4 §:n 1 momentin nojalla sopimuksen tehneet yhteisöt käytännössä hoitavat osaltaan standardien kansalliseen valmisteluun liittyviä tehtäviä, on tarpeen, että keskusjärjestö pystyy toimittamaan kauppa- ja teollisuusministeriölle lain noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja näiltä yhteisöiltä.

17 §. *Neuvottelukunta*. Kauppa- ja teollisuusministeriö olisi mahdollisuus tarvittaessa perustaa neuvottelukunta standardisointiasioiden käsittelyä varten, etenkin standardien kansallisen valmistelun koordinoimiseksi. Toistaiseksi neuvottelukunnan perustamiseen ei kuitenkaan olisi tarvetta, koska pitkälti vastaavia tehtäviä hoitaa SFS:n hallituksen asettama standardisointilautakunta, joiden jä-

senten tulee SFS:n vahvistamien sääntöjen mukaan edustaa standardien laatijoita, elinkeinoelämää, tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä standardien käyttäjiä ja julkishallintoa. Tämän vuoksi neuvottelukuntaa koskevien tarkempien säännösten antaminen valtioneuvoston asetuksella ei olisi välittömästi tarpeen. Neuvottelukunnan ylläpitovelvoitetta ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista säätää SFS:lle, joten valtuussäännöksellä on syytä varautua julkishallinnollisen toimielimen perustamiseen.

18 §. *Voimaantulo.* Pykälässä on tavanomainen lain voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2003 alusta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan vuonna 1942 annetun standardisointilain kumoamista. Lain keskeisenä sisältönä on ollut valtioneuvoston valtuutus säätää tuotteita koskevista vaatimuksista ja standardien pakollisuudesta sekä näihin liittyvät viranomaisten valvontavaltuudet ja rangaistussäännökset.

19 §. *Siirtymäsäännös.* Standardisointilain tultua kumotuksi 18 §:n 2 momentin nojalla päättyisi myös sen nojalla annettujen säädösten voimassaolo. Näistä eräiden papereiden ja painotuotteiden standardikoosta annetun valtioneuvoston päätöksen ja standardin mukaisuutta ilmaisevasta merkistä annetun valtioneuvoston päätöksen kumoutumiselle ei ole estettä.

Siirtymäsäännöksellä olisi kuitenkin tarpeen jättää voimaan valtioneuvoston päätökset räjäytys- ja louhintatyön järjestelyohjeista sekä rakennus- ja muurausmentin kromaattipitoisuudesta, kunnes valtioneuvoston asetuksella toisin säädetään. Nämä valtioneuvoston päätökset on annettu sekä standardisointilain 1 ja 11 §:n että työturvallisuuslain (299/1958) nojalla. Kummankin valtioneuvoston päätöksen uusiminen ja tarvittavien valtuutussäännösten saattaminen ajanmukaisiksi vaatinee useita vuosia. Lisäksi rakennus- ja muurausmentin kromaattipitoisuudesta annettu päätös liittyy vastaavan EY:n lainsäädännön uudistamiseen, ja valmistelu kestää vielä muutamia vuosia.

2. Tarkemmat säännökset

Lain 10 §:ssä säädettyä ilmoitusmenettelyä

voitaisiin tarkentaa pykälään sisällytetyn valtuuden nojalla. Lain 17 §:ssä säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia neuvottelukuntaa koskevia säännöksiä. Tällä hetkellä ei arvioida olevan tarvetta mainittujen pykälien tarkentamiseen valtioneuvoston asetuksella.

Valtionavustuslain 8 §:n valtuutuksen nojalla olisi tarvittaessa tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä standardisointilain 12 §:ssä mainitun valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä sekä niihin liittyvistä ehdoista.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2003 alusta.

4. Säättämijärjestys

Julkinen hallintotehtävä voidaan perustuslain 124 §:n mukaan antaa lailla muulle kuin viranomaiselle, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Lakiehdotuksessa standardisoinnin keskusjärjestölle säädettyjä tehtäviä voidaan tarkastella julkisina palvelutehtävinä, joita ei kuitenkaan ole varsinaisesti pidettävä yksityisen henkilön ja yhteisöjen oikeuksia, etuja ja velvollisuuksia koskevaan päätöksentekoon liittyvinä tehtävinä. Standardisointiin liittyvän yleisen edun ja palvelujen saatavuuden turvaamiseksi standardisoinnin keskusjärjestön tehtävistä olisi säädettävä lailla. Näiden tehtävien osalta tarve varmistaa hyvän hallinnon vaatimusten huomioon ottaminen rajoittuisi toiminnan asianmukaisuuden yleiseen varmistamiseen säännöksiin sekä viranomaisten toiminnan julkisuutta ja kielellisiä perusoikeuksia koskevien säädösten noudattamiseen.

Lakiehdotuksen ei voida katsoa puuttuvan perustuslailla suojattuihin seikkoihin. Hallituksen käsityksen mukaan esitykseen sisältyvä laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämijärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Standardisointilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on vahvistaa standardisoinnin kansallisia perusrakenteita sekä edistää standardien kansallista valmistelua ja vahvistaa sitä koskevat periaatteet.

Tällä lailla saatetaan voimaan teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/34/EY, jäljempänä standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivi, standardeja koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavan menettelyn osalta.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kansallisiin standardeihin ja standardien kansalliseen valmisteluun.

Telealan standardien kansalliseen valmisteluun lakia sovelletaan vain siltä osin kuin se ei koske viestintähallinnosta annetussa laissa (625/2001) ja sen nojalla säädettyä telealan standardisointia.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *standardi* standardisoinnin keskusjärjestön, eurooppalaisen standardisointielimen tai kansainvälisen standardisointielimen vahvistamaa, yleisesti saatavilla olevaa asiakirjaa, joka sisältää suosituksia toistuvaa tai jatkuvaa käyttöä varten sekä koskee tuotteiden, palvelujen ja prosessien ominaisuuksia, mittaus-, tarkastus- ja muita menetelmiä tai käytettäviä mittayksiköitä, tunnuksia, merkintöjä ja termejä taikka muita sen kaltaisia asioita;

2) *kansallinen standardi* standardisoinnin keskusjärjestön vahvistamaa SFS-standardia;

3) *standardisointi* toimintaa, jolla laaditaan kansallisia, eurooppalaisia tai kansainvälisiä standardeja;

4) *standardien kansallinen valmistelu* toimintaa, jolla laaditaan kansallisia standardeja sekä osallistutaan eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien laadintaan;

5) *eurooppalainen standardisointielin* Euroopan standardisointikomiteaa (European Committee for Standardization, CEN), Euroopan sähkötekniikan standardisointikomiteaa (European Committee for Electrotechnical Standardization, CENELEC) ja Euroopan telealan standardisointilaitosta (European Telecommunication Standards Institute, ETSI);

6) *eurooppalainen standardi* eurooppalaisen standardisointielimen vahvistamaa EN-standardia;

7) *kansainvälinen standardisointielin* kansainvälistä standardisointijärjestöä (International Organization for Standardization, ISO) ja kansainvälistä sähkötekniikan standardisointijärjestöä (International Electrotechnical Commission, IEC);

8) *kansainvälinen standardi* kansainvälisen standardisointielimen julkaisemaa ISO- tai IEC-standardia;

9) *kansallinen standardisointielin* standardisoinnin keskusjärjestöä ja niitä yhteisöjä, joilla on toimivalta kansalliseen edustamiseen eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointielimissä.

4 §

Standardien valmistelun järjestäminen

Standardien kansallista valmistelua varten tarvittava järjestelmä koostuu standardisoinnin keskusjärjestöstä ja sen kanssa sopimuksen tehneistä yhteisöistä, joita keskusjärjestö voi käyttää apunaan hoitaessaan sille jäljempänä säädettyjä tehtäviä.

Standardisoinnin keskusjärjestönä toimii

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry.

5 §

Standardisoinnin keskusjärjestön tehtävät

Sen lisäksi, mitä jäljempänä säädetään, standardisoinnin keskusjärjestön tehtävänä on:

1) vastata standardisoinnin kansallisesta hallinnoinnista ja tähän liittyvien asioiden organisoinnista;

2) huolehtia standardien kansallisen valmistelun järjestämisestä ottaen huomioon tässä laissa säädetty ja kansainväliseen standardisointiyhteistyöhön liittyvät periaatteet sekä antaa tätä varten tarvittavat ohjeet;

3) edistää kansallista osallistumista eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien laadintaan;

4) vahvistaa ja kumota kansalliset standardit;

5) pitää saatavilla kansallista standardikoelmaa sekä huolehtia siitä, että kansalliset ja eurooppalaiset standardit ovat saatavilla kohtuullisin ja tasapuolisin perustein;

6) pitää yllä tietopalvelua ja muita standardisointiin liittyviä tietojärjestelmiä;

7) välittää tietoja standardisoinnista ja standardien kehityksestä;

8) julkaista standardien viitetiedot siten kuin se on tarpeen Euroopan yhteisön direktiivien soveltamiseksi.

6 §

Standardisoinnin keskusjärjestön tehtävien tarkempi määrittely

Kauppa- ja teollisuusministeriö sopii tarvittaessa tarkemmin standardisoinnin keskusjärjestön kanssa sille tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta.

7 §

Standardille asetetut vaatimukset

Kansallisen standardin on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- 1) standardi soveltuu tarkoitukseensa;
- 2) standardi hyväksytään laajasti;

3) standardi on muiden standardien kanssa sopusoinnussa;

4) standardi mahdollistaa teknologisen innovaation ja kilpailun;

5) standardi on yhdenmukainen vastaavan eurooppalaisen standardin kanssa, jos sellainen on vahvistettu;

6) standardi ei syrji eri alkuperää olevia tuotteita;

7) standardi ei aseta tarpeettomia esteitä kansainväliselle kaupalle.

Kansallinen standardi tulee kumota, jos se on ristiriidassa vastaavan eurooppalaisen standardin kanssa.

Asianomaisen ministeriön asetuksella voidaan säätää poikkeuksia 1 momentin 5 kohdan ja 2 momentin vaatimuksesta ottaen huomioon standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivissä mainitut ehdot.

8 §

Edustus eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointielimissä

Standardisoinnin keskusjärjestö huolehtii kansallisesta edustuksesta eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointielimissä yhdessä muiden kansallisten standardisointielinten kanssa.

9 §

Hyvän hallinnon takeet

Standardien kansallisen valmistelun tulee olla vapaaehtoista, lähtökohtaisesti yhteisymmärrykseen perustuvaa sekä avointa ja julkista. Lisäksi valmistelun pitää olla järjestetty siten, että eri osapuolilla on mahdollisuus näkemysten esittämiseen.

Standardisoinnin keskusjärjestön tulee tämän lain soveltamisalaan kuuluvia julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudattaa, mitä 1 momentissa sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja kielilaissa (148/1922) säädetään. Mitä tässä momentissa standardisoinnin keskusjärjestöstä säädetään, koskee myös muita kansallisia standardisointielimiä niiden hoitaessa tämän lain soveltamisalaan kuuluvia julkisia hallin-

totehtäviä.

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvia julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan tulee 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen noudattaa, mitä 1 momentissa ja 2 momentissa mainituissa laeissa säädetään.

10 §

Ilmoitusmenettely

Standardisoinnin keskusjärjestö ja muut kansalliset standardisointielimet ovat velvollisia:

1) ilmoittamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle ja standardien ja teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin liitteissä I ja II mainituille standardisointielimille standardisointihankkeistaan sekä toimittamaan niille pyynnöstä ehdotukset standardeiksi;

2) sallimaan 1 kohdassa tarkoitettujen standardisointielinten osallistumisen standardisointihankkeisiin;

3) toimittamaan pyynnöstä komissiolle standardisointiohjelmansa tai osan siitä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta eurooppalaisen tai kansainvälisen standardin kanssa yhdenmukaisen kansallisen standardin voimaan saattamiseen.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Standardien noudattaminen

Standardin noudattaminen on vapaaehtoista, jollei erikseen toisin säädetä. Jos säädöksessä kuitenkin viitataan standardiin, edellyttää tämä, että sen osalta on noudatettu, mitä 7 §:ssä, 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:ssä säädetään.

Säädöksissä viitattavien standardien kielestä on voimassa, mitä siitä annetussa laissa 553/1989 säädetään.

12 §

Standardisoinnin valtionavustus

Valtion talousarvioon voidaan ottaa määräraha valtionavustusten myöntämiseksi stan-

dardisoinnin keskusjärjestölle sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä varten.

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionavustuksiin sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

13 §

Suoritteiden maksullisuus

Standardisoinnin keskusjärjestö perii yhteinäisin perustein standardeista ja muista tähän lakiin perustuvista suoritteistaan maksun, joka vastaa enintään suoritteiden tuottamisesta keskusjärjestölle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrä (*omakustannusarvo*). Maksujen alentamiseen voidaan käyttää keskusjärjestölle myönnettyä valtionavustusta ja sen saamia muita tuloja.

14 §

Ohjaus

Kauppa- ja teollisuusministeriö huolehtii standardisoinnin perusrakenteiden ylläpidosta ja kehittämisestä sekä muusta standardisoinnin ohjauksesta.

15 §

Valvonta

Kauppa- ja teollisuusministeriö valvoo tämän lain noudattamista.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus velvoittaa standardisoinnin keskusjärjestöä ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin, jos se tai sen kanssa 4 §:n 1 momentin nojalla sopimuksen tehnyt yhteisö toimii tämän lain vastaisesti. Vastavasti kauppa- ja teollisuusministeriöllä oikeus velvoittaa muita kansallisia standardisointielimiä ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin, jos ne toimivat tämän lain vastaisesti.

16 §

Tiedonsaanti

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus saada standardisoinnin keskusjärjestöltä ja

muilta kansallisilta standardisointielimiltä tämän lain noudattamisen valvontaa varten tarpeellisia tietoja.

Standardisoinnin keskusjärjestön on huolehdittava siitä, että se pystyy toimittamaan kauppaja- ja teollisuusministeriölle tämän lain noudattamisen valvontaa varten tarpeellisia tietoja 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuilta yhteisöiltä.

17 §

Neuvottelukunta

Kauppaja- ja teollisuusministeriö voi tarvittaessa perustaa standardisointiasioiden käsittelyä varten neuvottelukunnan. Neuvottelukunnasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan standardisoinnislaki (197/1942) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

19 §

Siirtymäsäännös

Tämän lain nojalla jäävät voimaan seuraavat säädökset, kunnes valtioneuvoston asetuksella toisin säädetään:

- 1) valtioneuvoston päätös räjäytys- ja louhintatyön järjestelyohjeista (410/1986);
- 2) valtioneuvoston päätös rakennus- ja muurausmentin kromaattipitoisuudesta (593/1986).

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppaja- ja teollisuusministeri *Sinikka Mönkäre*